

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

UEF | SPATiA

ALUE- JA KUNTATUTKIMUSKESKUS

**ALKUVOIMA – ÄLYKÄS SOPEUTUMINEN
POHJOIS-KARJALAN MAASEUDULLA -HANKE**

Polvijärven kuntaprofiili

**Simo Rautiainen, Arja Jolkkonen, Arja Kurvinen,
Virpi Lemponen, Antti Tiilikainen**

2023

maaseuturahasto

MAASEUTU 2020

SISÄLTÖ

1 TOIMINTAYMPÄRISTÖ	4
2 VÄESTÖNMUUTOKSET	8
2.1 VÄESTÖMÄÄRÄ	8
2.2 IKÄRAKENNE	10
2.3 SYNTYVYYS JA KUOLLEISUUS	12
2.4 MUUTTOLIIKE	14
2.5 PÄÄASIALLINEN TOIMINTA JA KOULUTUS	16
2.6 KAUSIASUKKAAT	18
3 TYÖLLISTYMISSMAHDOLLISUUDET	19
3.1 TYÖPAIKAT	19
3.2 TYÖVOIMA	27
4 PALVELUJEN TARVE JA SAAVUTETTAVUUS	34
5 KUNTATALOUS	38
6 STRATEGISET VALINNAT JA UUDISTUMINEN	44

KARTAT

Kartta 1. Polvijärven sijainti ja yhdyskuntarakenne. Lähde: Suomen ympäristökeskus, YKR.4	
Kartta 2. Polvijärven väestömäärä 1 km * 1 km -ruuduittain vuonna 2021. Lähde: Suomen ympäristökeskus, YKR.....	5
Kartta 3. Polvijärven väestömäärän muutos 1 km * 1 km -ruuduittain vuosina 2000–2021. Lähde: Suomen ympäristökeskus, YKR.	9
Kartta 4. Polvijärven työpaikat kunnan osa-alueittain vuonna 2020 sekä työpaikkojen määrän muutos vuosina 2010–2020. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti.....	21
Kartta 5. Polvijärven työllisen työvoiman työpaikkojen sijaintikunnat vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti.....	32
Kartta 6. Aikaetäisyys lähimpään palvelukeskukseen maanteitä pitkin henkilöautolla sekä keskusten palvelualueiden (alue, jolta on lyhin matka ko. keskukseen) rajat. Lähde: Väylävirasto, Digiroad.....	37

KUVIOT

Kuvio 1. Polvijärven väestömäärä 2000–2021 ja väestöennuste 2022–2040. Lähde: Tilastokeskus, Väestörakenne; Väestöennuste.	8
Kuvio 2. Polvijärven väestönmuutokset vuosina 2000–2021. Lähde: Tilastokeskus, Syntyneet.	10
Kuvio 3. Polvijärven väestö ikäryhmittäin, väestön keski-ikä sekä väestöllinen huoltosuhde, lapsihuoltosuhde ja vanhushuoltosuhde vuosina 2000–2021. Lähde: Tilastokeskus, Väestörakenne.....	11
Kuvio 4. Polvijärven väestöpyramidit vuosina 2000 ja 2021. Lähde: Tilastokeskus, Väestörakenne.	11

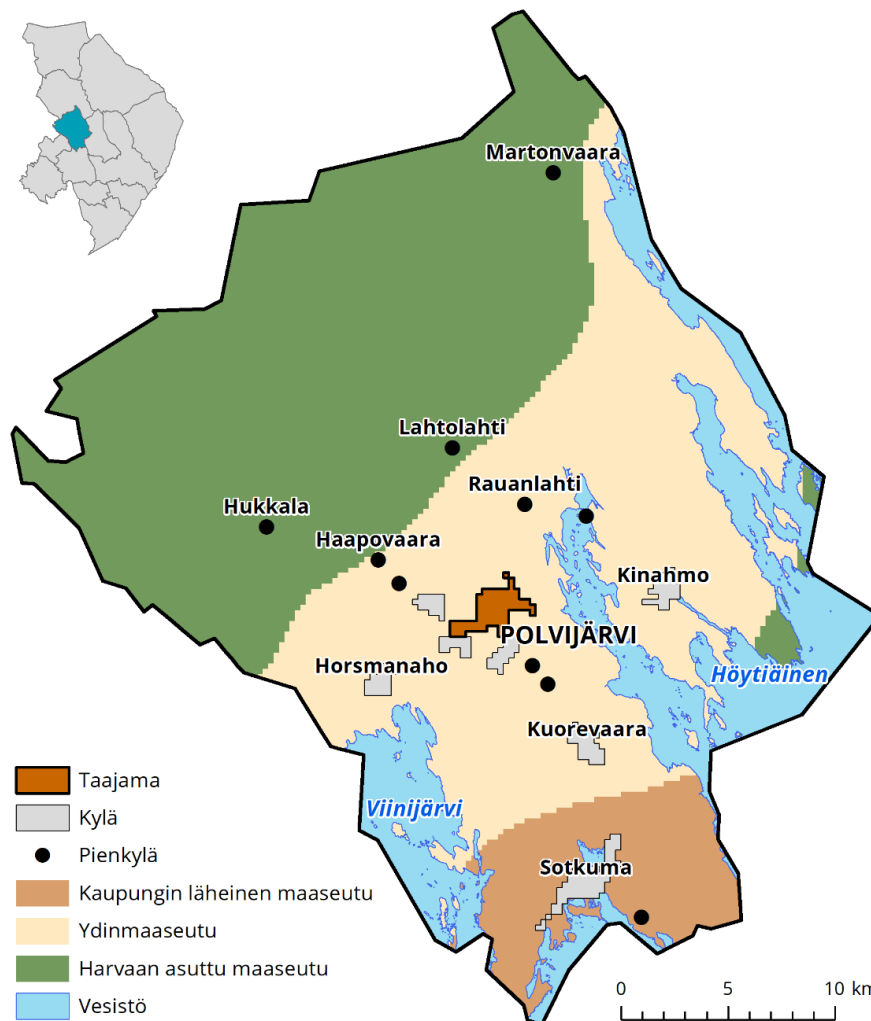
Kuvio 5. Polvijärven luonnollinen väestönmuutos vuosina 2000–2021. Lähde: Tilastokeskus, Kuolleet.	12
Kuvio 6. Syntyneiden määrä äidin iän mukaan Polvijärvellä vuosina 2000–2021. Lähde: Tilastokeskus, Syntyneet.	12
Kuvio 7. 20–44-vuotiaiden naisten määrä ja osuus Polvijärven väestöstä vuosina 2000– 2021. Lähde: Tilastokeskus, Väestörakenne.	13
Kuvio 8. Kuolleiden määrä ikäryhmittäin sekä yleinen kuolleisuusluku Polvijärvellä vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, Väestörakenne.	13
Kuvio 9. Kuntien välinen nettomuutto ja nettomaahanmuutto vuosina 2000–2021 Polvijärvellä. Lähde: Tilastokeskus, Muuttoliike.	14
Kuvio 10. Kuntien välinen nettomuutto ikäryhmittäin vuosina 2000–2021 Polvijärvellä. Lähde: Tilastokeskus, Muuttoliike.	15
Kuvio 11. Tulomuutto Polvijärvelle lähtöalueen mukaan vuosina 2000–2021. Lähde: Tilastokeskus, Muuttoliike.	15
Kuvio 12. Lähtömuutto Polvijärveltä tuloalueen mukaan vuosina 2000–2021. Lähde: Tilastokeskus, Muuttoliike.	16
Kuvio 13. Polvijärven väestö pääasiallisen toiminnan mukaan sekä taloudellinen huoltosuhde vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, Työssäkäynti.	17
Kuvio 14. Kausiasukkaiden määrä ja suhde vakituisten asukkaiden määrään Polvijärvellä vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, Maaseutuindikaattorit.	18
Kuvio 15. Polvijärven alueella työssäkäyvien (työpaikkojen) määrä työnantajasektorin mukaan vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, Työssäkäynti.	19
Kuvio 16. Polvijärven alueella työssäkäyvät (työpaikat) työnantajasektorin ja sukupuolen mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Työssäkäynti.	20
Kuvio 17. Polvijärvellä asuva työvoima vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, Työssäkäynti.	28
Kuvio 18. Polvijärven työllisyysaste sekä työttömien osuus työvoimasta vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, StatFin, Kuntien avainluvut.	30
Kuvio 19. Polvijärvellä asuvat työlliset työpaikan sijainnin mukaan vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, Työssäkäynti.	32
Kuvio 20. Polvijärven alle 15-vuotiaan väestön ennustettu määrä ja osuus koko väestöstä vuosina 2022–2040. Lähde: Tilastokeskus, Väestöennuste.	34
Kuvio 21. Syntyneiden sekä 6-, 7- ja 16-vuotiaiden ikäluokkien ennustettu koko Polvijärvellä vuosina 2022–2040. Lähde: Tilastokeskus, Väestöennuste; Väestörakenne.	35
Kuvio 22. 65 vuotta täyttäneiden ennustettu määrä ja osuus Polvijärven väestöstä vuosina 2022–2040. Lähde: Tilastokeskus, Väestöennuste; Väestörakenne.	36
Kuvio 23. Polvijärven kuntakonsernin kertynyt ylijäämä ja omavaraisuusaste vuosina 2016– 2021. Lähde: Kuntaliitto, Kuntatalouden tilastot.	39
Kuvio 24. Polvijärven kuntakonsernin vuosikatteen suhde poistoihin vuosina 2016–2021. Lähde: Kuntaliitto, Kuntatalouden tilastot.	40
Kuvio 25. Polvijärven tuloveroaste sekä verotulot vuosina 2016–2021. Lähde: Kuntaliitto, Kuntatalouden tilastot.	41
Kuvio 26. Polvijärven kuntakonsernin lainat ja vuokravastuut vuosina 2016–2021. Vuoteen 2018 asti on huomioitu ainoastaan konsernin lainakanta, vuodesta 2019 alkaen myös vuokravastuut. Lähde: Kuntaliitto, Kuntatalouden tilastot.	42
Kuvio 27. Polvijärven suhteellinen velkaantuneisuus vuosina 2016–2021. Lähde: Kuntaliitto, Kuntatalouden tilastot.	43

TAULUKOT

Taulukko 1. Polvijärven väestön tunnusluvut vuonna 2021. Lähde: Tilastokeskus, Väestörakenne, Kuntien avainluvut, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet	7
Taulukko 2. Polvijärven 15–64-vuotias väestö korkeimman suoritettun koulutusasteen ja ikäryhmän mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Väestön koulutusrakenne.	17
Taulukko 3. Polvijärven työpaikat pääelinkeinon ja kunnan osa-alueen mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti.....	20
Taulukko 4. Polvijärven työpaikat toimialoittain ja sukupuolen mukaan vuonna 2019. Taulukossa on korostettu Pohjois-Karjalan älykkään erikoistumisen alat sekä muut paikallisesti merkittävät toimialat. Lähde: Tilastokeskus, Maaseutuindikaattorit.	22
Taulukko 5. Yritysten toimipaikat Polvijärvellä toimialoittain vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Kunnittainen toimipaikkatilasto. (. = tieto salainen).....	24
Taulukko 6. Polvijärven yritysten koko henkilöstön määrän mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Kunnittainen toimipaikkatilasto.	25
Taulukko 7. Polvijärven työpaikkaomavaraisuus toimialan ja sukupuolen mukaan vuonna 2019. Lähde: Tilastokeskus, Maaseutuindikaattorit.....	26
Taulukko 8. Polvijärven alueella työssäkäyvät kotikunnan ja toimialan mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti. (*prosenttia alueella työssäkäyvistä)	27
Taulukko 9. Polvijärven työllinen työvoima ammattiaseman ja sukupuolen mukaan vuonna 2019. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti.....	28
Taulukko 10. Polvijärven työllinen työvoima toimialan ja korkeimman suoritettun koulutusasteen mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti.	29
Taulukko 11. Työttömyys Polvijärvellä lokakuussa 2020, 2021 ja 2022. Lähde: TEM, Työväilytilasto.....	31
Taulukko 12. Polvijärven työllinen työvoima työpaikan sijaintikunnan ja toimialan mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti. (* prosenttia työllisestä työvoimasta)	33
Taulukko 13. Polvijärven kunnan asukkaiden aikaetäisyys lähimpään palvelukeskukseen henkilöautolla vuonna 2021. Lähde: Suomen ympäristökeskus, YKR; Väylävirasto, Digiroad.	37
Taulukko 14. Polvijärven kuntakonsernin taloudelliset tunnusluvut vuonna 2021. Lähde: Kuntaliitto, Kuntatalouden tilastot; Tilastokeskus, Kuntien avainluvut.....	38

1 TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Polvijärvi on 4 100 asukkaan kunta Pohjois-Karjalan maakunnan länsiosassa. Polvijärvi sijaitsee Höytiäisen länsipuolella ja suurjärven alavat rantamaat yhdessä vaaramaaston kanssa leimaavat kunnan maisemaa. Matkaa Polvijärven kuntakeskuksesta maakuntakeskus Joensuuhun on maantietä pitkin 40 kilometriä matka-ajan ollessa noin puoli tuntia. Kuntakeskus sijaitsee melko keskellä kuntaa ja kunnan reuna-alueilta matkaa kuntakeskukseen kertyy pisimmillään 30 kilometriä. Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) paikkatietopohjaisessa kaupunki-maaseutuluokituksessa kunnan eteläosa luokituu Joensuuta ympäröivään kaupungin läheiseen maaseutuun. Kuntakeskuksen ympäristö sekä Höytiäisen ja Viinijärven rantavyöhykkeet ovat ydinmaaseutua ja kunnan pohjoisosien ollessa harvaan asuttua maaseutua. SYKEN (2013) määritelmän mukaan kaupungin läheinen maaseutu on maaseutumaista aluetta, joka on toiminnallisesti ja fyysisesti lähellä kaupunkialueita. Ydinmaaseudulla maankäyttö on intensiivistä ja alkutuotanto vallitseva työllistäjä tai toiminnot ovat muuten monipuoliset. Harvaan asuttu maaseutu puolestaan on paikalliselta elinkeinorakenteeltaan yksipuolista ja väestömäärältään harvaan asuttua aluetta, jonka yleisin maankäyttöluokka on metsä tai suo. (Kartta 1.)

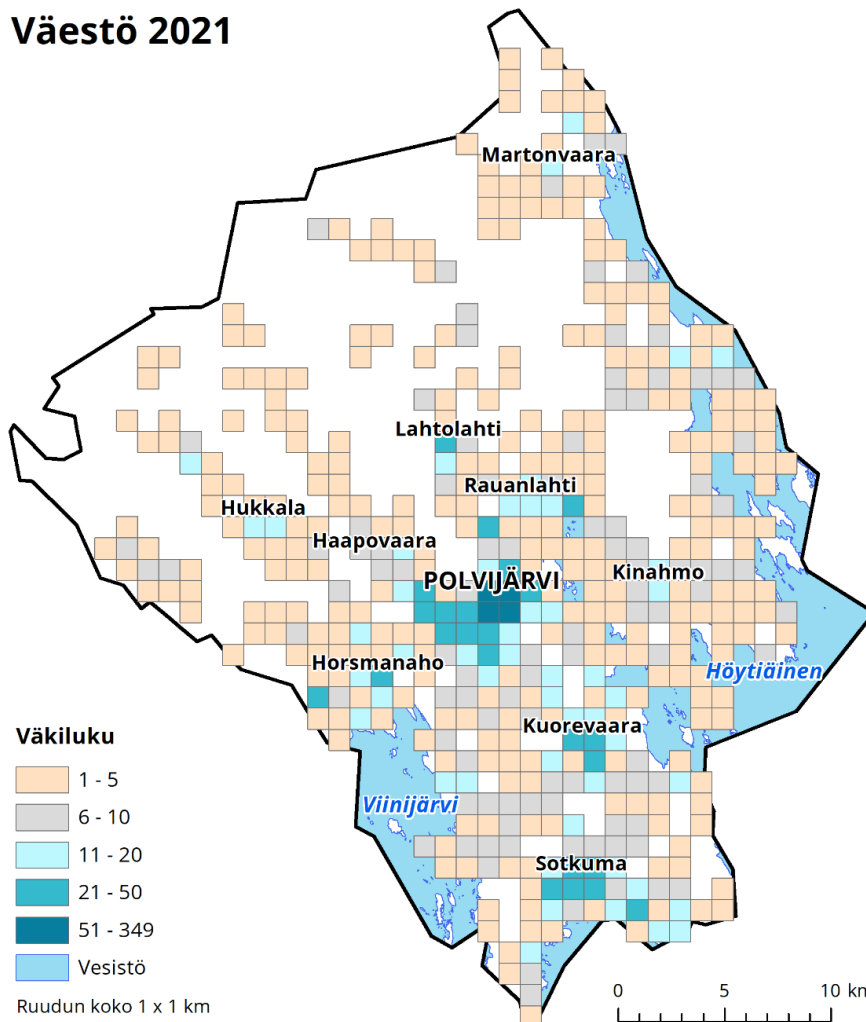

Kartta 1. Polvijärven sijainti ja yhdyskuntarakenne. Lähde: Suomen ympäristökeskus, YKR.

Polvijärven merkittävin asutuskeskus on kirkonkylä, joka on myös kuntakeskus ja kunnan ainoa taajama. Vuonna 2021 kirkonkylän lähiympäristössä asui yli 1 700 henkilöä, joista 1 200 asui taajama-alueella. Polvijärven taajama-aste oli 29,3 prosenttia, mikä oli

huomattavan matala verrattuna koko maan ja Pohjois-Karjalan keskiarvoihin (Taulukko 1). Iso osa polvijärveläisistä asuu kunnan etelä- ja keskiosien haja-asutusalueilla mm. Sotkuman alueella (n. 550 henkilöä), Kuorevaaran (n. 250), Kinahmon (n. 250), Ruvaslahden (n. 250) ja Horsmanahon (n. 200) alueilla. Kunnan länsi- ja pohjoisosissa asutus on hyvin harvaa ja hajajanaista. Vuonna 2021 Polvijärven kunnan alueella oli 473 asuttua 1 x 1 km -väestöruutua, joiden keskimääräinen asukasmäärä oli vajaat yhdeksän ja mediaani viisi henkilöä. 62 prosentissa asutuista ruuduista asui korkeintaan viisi henkilöä. (Kartta 2.)

Väestö 2021

*Kartta 2. Polvijärven väestömäärä 1 km * 1 km -ruuduittain vuonna 2021. Lähde: Suomen ympäristökeskus, YKR.*

Taulukossa 1 on esitetty Polvijärven, Pohjois-Karjalan ja koko Suomen väestön tunnuslukuja. Koko Pohjois-Karjalan ja koko maan vertailulukuihin vaikuttaa oleellisesti väestöltään kasvavien kaupunkialueiden ja kaupungin läheisen maaseudun väestön suuri osuus. Paikkatietopohjaisen kaupunki-maaseutuluokituksen mukaan Pohjois-Karjalan väestöstä lähes 60 prosenttia asui vuonna 2020 kaupunkialueilla tai kaupungin läheisellä maaseudulla. Koko maan vastaava luku oli 79 prosenttia. Kuntapohjaisen kaupunki-maaseutuluokituksen mukaan Joensuussa ja kaupunginläheisen maaseudun kunnissa – Kontiolahdella ja Liperissä – asui 64 prosenttia Pohjois-Karjalan väestöstä. Harvaan asutun maaseudun ja ydinmaaseudun kunnissa lähtömuutto, alhainen syntyvyys, työikäisen väestön vähäisyys sekä 65 vuotta täyttäneiden suuri osuus vaikuttavat huomattavasti väestörakenteeseen, työllisyyteen, työttömyyteen, palvelutarpeisiin ja kunnan talouteen.

Polvijärven väestömäärä vähentyi 2000-luvun aikana melkein neljänneksellä. Väestön vähenemistä selittää sekä muuttoliike että syntyvyyttä korkeampi kuolleisuus. Lähtömuuton voimakkuutta kuvaa se, että vain 29 prosenttia syntyperäisistä polvijärveläisistä asuu edelleen syntymäkunnassaan. Vaikka lähtömuutto on ollut voimakasta, on kuntaan myös muuttanut uusia asukkaita. Polvijärven asukkaista 56 prosenttia on syntyperäisiä polvijärveläisiä. (Taulukko 1.)

Vuonna 2021 Polvijärven väestöstä oli suomenkielisiä 98,8 prosenttia. Vieraskielisistä puolet oli venäjänkielisiä. Evankelisluterilaiseen kirkkoon kuului 76 prosenttia kunnan asukkaista. Yksi Taipaleen ortodoksisen seurakunnan kirkoista sijaitsee Polvijärvellä. Muihin uskontokuntiin kuin evankelisluterilaiseen kirkkoon kuuluvien osuus (8 %) oli hieman maakunnallista keskiarvoa suurempi. (Taulukko 1.)

Pohjois-Karjalassa lasten (alle 15-vuotiaiden) osuus väestöstä oli koko maata (15,4 %) alhaisempi. Lasten osuus väestöstä oli Polvijärvellä (13,0 %) lähes sama kuin koko Pohjois-Karjalassa (13,4 %). Pohjois-Karjalassa myös 15–64-vuotiaiden osuus väestöstä on pienempi kuin koko maassa (62 %) keskimäärin. Polvijärven väestöstä oli 15–64-vuotiaita 52 prosenttia ja Pohjois-Karjalassa 59 prosenttia. Polvijärveläisten keski-ikä (50,7 vuotta) oli viisi vuotta korkeampi kuin maakunnan väestön keski-ikä vuonna 2021. Pohjoiskarjalaisten keski-ikä oli reilut kaksi vuotta koko maan väestön keski-ikää korkeampi. Polvijärven väestöllinen huoltosuhde oli 91,2 ja koko Pohjois-Karjalan 70,4. Sataa polvijärveläistä työkäistä kohden oli 25 lasta ja 66 65 vuotta täyttänyttä. Polvijärven sairastavuusindeksi oli 137,8. Pohjois-Karjalassa sairastavuus (120,6) on koko maan keskiarvoa (100) suurempaa. (Taulukko 1.)

Pohjois-Karjalan 15 vuotta täyttäneestä väestöstä 74 prosenttia oli suorittanut perusasteen jälkeisen tutkinnon, mikä vastasi koko maan keskimääräistä osuutta. Polvijärveläisistä perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittaneiden osuus oli 69 prosenttia. Ammatillisten tutkinnojen lisäksi ammatillisella koulutuksella, joka ei ole tutkintoon tähtäävää (esim. osa työvoimakoulutuksesta), on tärkeä rooli työvoiman osaamisen kehittämisessä. Pohjois-Karjalassa on järjestetty paljon myös ei-tutkintotavoitteista työvoimakoulutusta.

Polvijärveläisistä 18–64-vuotiaista kuului vuonna 2020 pääasiallisen toiminnan mukaan työvoimaan (työlliset + työttömät) 79 prosenttia. Vastaava osuus oli Pohjois-Karjalassa 77 prosenttia ja koko maassa 80 prosenttia. Työttömyys on ollut Pohjois-Karjalassa pitkään maan korkeinta. Vuonna 2020 pohjoiskarjalaisista työvoimaan kuuluneista oli työttömänä 16,9 prosenttia ja polvijärveläisistä 18,7 prosenttia. Myös koko maassa työttömien osuus oli suhteellisen korkea (13,5 %) koronapandemian vuoksi. Työllisyysaste (työllisten osuus 18–64-vuotiaista) oli Polvijärvellä 64,3, mikä oli koko Pohjois-Karjalan lukua (63,6) hieman korkeampi. Polvijärven koko väestöstä 60 prosenttia oli työvoiman ulkopuolella. Tätä selittää se, että lähes 40 prosenttia Polvijärven väestöstä oli eläkeläisiä. Myös koko Pohjois-Karjalassa eläkeläisten osuus väestöstä oli korkea (31,6 %) koko maahan (26 %) verrattuna. Taloudellinen huoltosuhde, joka kuvaa kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on sataa työllistä kohti, oli Polvijärvellä 204,4 ja koko Pohjois-Karjalassa 175,4. (Taulukko 1.)

Taulukko 1. Polvijärven väestön tunnusluvut vuonna 2021. Lähde: Tilastokeskus, Väestörakenne, Kuntien avainluvut, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet ¹.

Tunnusluku	Polvijärvi	Pohjois-Karjala	Suomi
Väestö	4 161	163 281	5 548 241
Muutos 2000–2021	-1 250	-12 906	367 126
Muutos 2000–2021, %	-23,1	-7,3	7,1
Naisten osuus, %	49,0	50,2	50,6
Alle 15-vuotiaiden osuus, %	13,0	13,4	15,4
15–64-vuotiaiden osuus, %	52,3	58,7	61,6
65 vuotta täyttäneiden osuus, %	34,7	27,9	23,1
Keski-ikä, molemmat sukupuolet	50,7	46,2	43,6
Väestöllinen huoltosuhde	91,2	70,4	62,4
Lapsihuoltosuhde	24,9	22,9	25,0
Vanhushuoltosuhde	66,3	47,5	37,5
Suomenkielisten osuus, %	98,8	95,5	86,5
Ruotsinkielisten osuus, %	0,1	0,1	5,2
Vieraskielisten osuus, %	1,1	4,4	8,3
Venäjänkielisten osuus, %	0,5	2,4	1,6
Ulkomaalaistaustaisten osuus, %	1,1	4,4	8,5
Ev.lut. kirkkoon kuuluvien osuus, %	75,9	69,3	66,6
Muihin uskontokuntiin kuuluvien osuus, %	8,0	6,6	2,8
Uskontokuntiin kuulumattomien osuus, %	16,1	24,1	30,6
Vähintään toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneistä, % (2020)	69,4	74,5	74,2
Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneistä, % (2020)	17,2	27,0	32,6
18–64-vuotiaiden työvoimaosuus, % (2020)	79,3	76,8	80,4
18–64-vuotiaiden työllisyysaste, % (2020)	64,3	63,6	69,5
18–64-vuotiaiden työttömyysaste, % (2020)	18,9	16,9	13,5
Työvoiman ulkopuolella olevien osuus, % (2020)	59,6	56,3	52,4
Eläkeläisten osuus väestöstä, % (2020)	39,8	31,6	26,0
Taloudellinen huoltosuhde (2020)	204,4	175,4	142,2
Sairastavuusindeksi, ikävakioitu (2019)	137,8	120,6	100,0
Alueella syntyneitä, jotka ovat Suomen väestössä	7 947	210 300	5 073 464
Asuinalueellaan syntyneiden osuus, %	56,1	73,1	42,6
Syntymäalueellaan asuvien osuus, %	29,4	56,8	46,5
Väestötiheys, as./km ²	5,2	8,7	18,3
Taajama-aste, % (2020)	29,3	73,0	86,6
Sisemmällä kaupunkialueella asuvien osuus, % (2020)	0,0	19,5	37,4
Ulommalla kaupunkialueella asuvien osuus, % (2020)	0,0	18,9	23,9
Kaupungin kehysalueella asuvien osuus, % (2020)	0,0	11,3	10,8
Maaseudun paikalliskeskuksissa asuvien osuus, % (2020)	0,0	7,1	5,5
Kaupungin läheisellä maaseudulla asuvien osuus, % (2020)	15,1	10,1	7,1
Ydinmaaseudulla asuvien osuus, % (2020)	72,4	15,6	9,3
Harvaan asutulla maaseudulla asuvien osuus, % (2020)	11,3	16,5	4,8

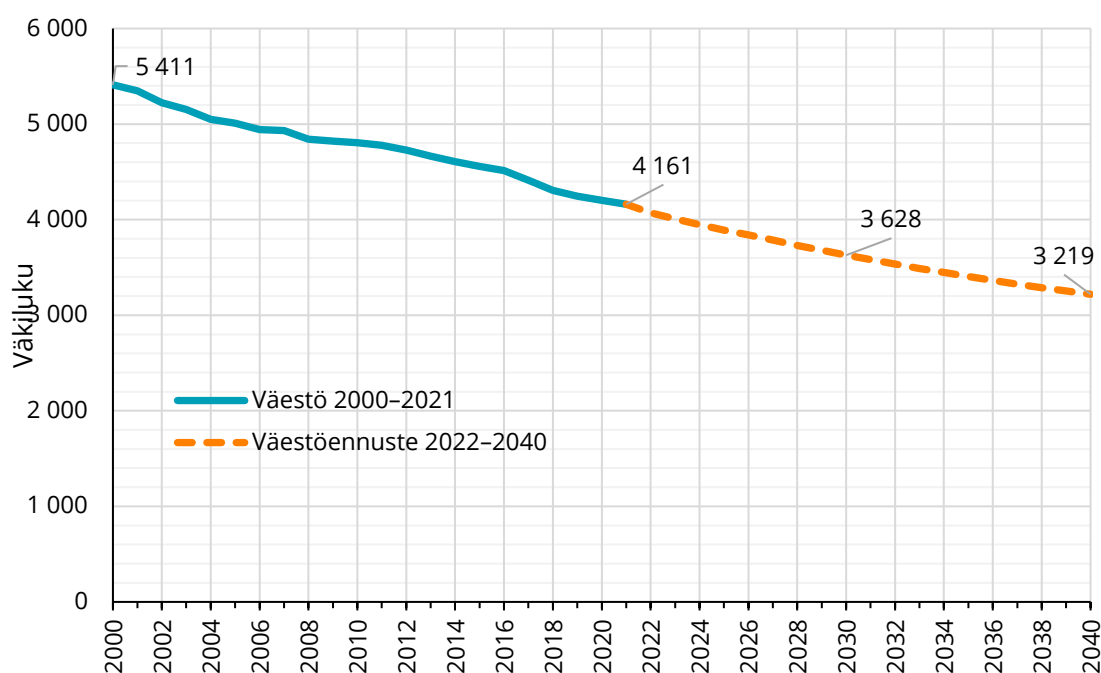
¹ Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne [verkkajulkaisu]. ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/vaerak>; Kuntien avainluvut: <https://www.stat.fi/tup/alue/kuntienavainluvut.html#?year=2021&active1=SSS>; Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. THL:n ikävakioitu sairastavuusindeksi, Viitattu 14.9.2022.

2 VÄESTÖNMUUTOKSET

Väestönmuutoksia kuvataan seuraavaksi väestö- ja ikärakenteen kehityksellä sekä muutto- liikkeen vaikutuksilla. Väestömäärä vähenee sekä tulomuuttoa suuremman lähtömuuton että syntyvyyden alenemisen vuoksi. Viimeaikainen voimakas lähtömuutto vaikuttaa nopeasti väestömäärän vähenemisenä ja jo vuosikymmeniä jatkunut nuorten ja nuorten aikuis- ten poismuutto ilmenee alhaisena syntyvyytenä ja väestön vanhenemisena (Copus ym. 2021²). Väestörakenne kuvataan ikä- ja koulutusrakenteella sekä väestön pääasiallisella toi- minnalla.

2.1 VÄESTÖMÄÄRÄ

Polvijärven väkiluku vähentyi vuosina 2000–2021 yhteensä 1 250 henkilöllä. Vuonna 2000 asukkaita oli 5 400 ja vuoden 2021 lopussa 4 160. Väestö on vähentynyt 20 vuodessa lähes neljänneksellä (–23 %). Vuotuinen vähenemä on ollut 40–120 henkilöä. Tilastokeskuksen vä- estöennusteen mukaan Polvijärven väkiluku vähenee edelleen. Ennusteen mukaan vuonna 2030 polvijärveläisiä on noin 3 630 ja vuonna 2040 noin 3 220. Näin väestön määrä vähen- tyisi seuraavan 20 vuoden aikana yli 900 henkilöllä (–23 %). Ennusteen mukaan väestön vä- heneminen hidastuu siten, että vuotuinen vähenemä olisi 50 henkilöä (–1,4 %) vuonna 2030 ja 35 henkilöä (–1,1 %) vuonna 2040. (Kuvio 1.)

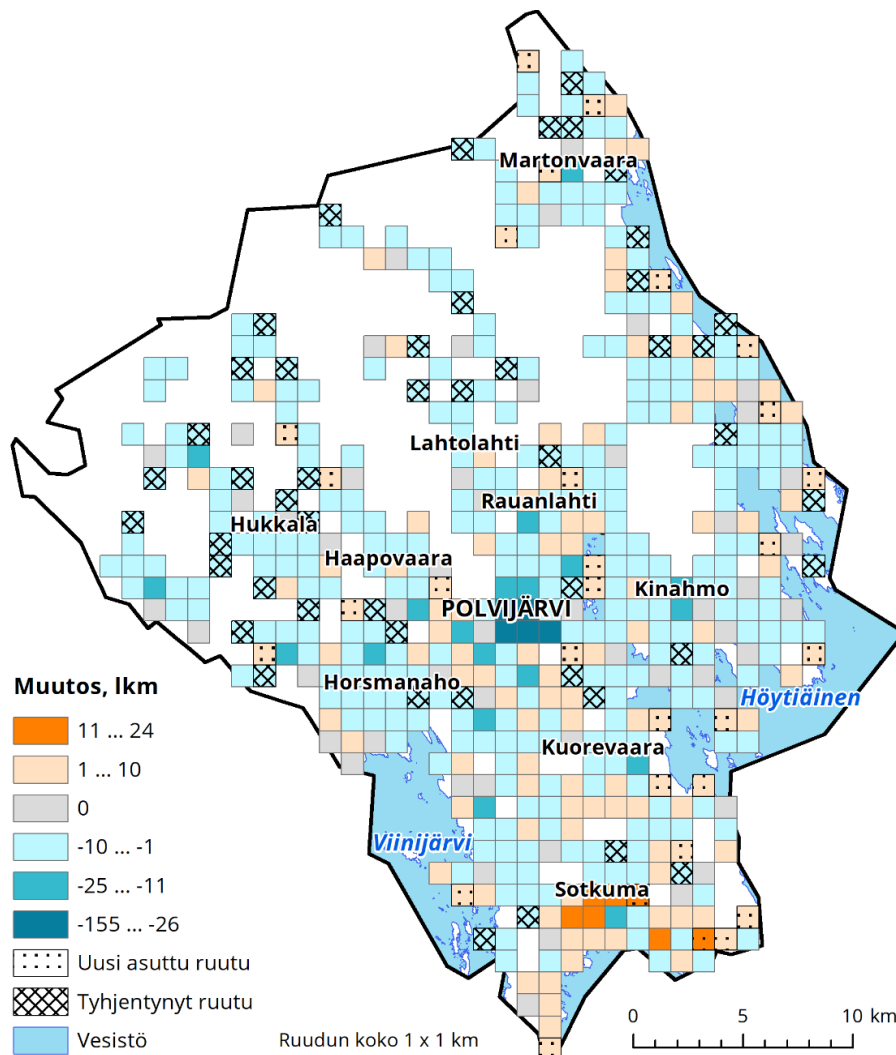

Kuvio 1. Polvijärven väestömäärä 2000–2021 ja väestöennuste 2022–2040. Lähde: Tilastokeskus, Väestöra- kenne; Väestöennuste³.

² Copus, A., Kahila, P., Dax, T., Kovács, K., Tagai, G., Weber, R., Grunfelder, J., Meredith, D., Ortega-Reig, M. & Piras, S. (2021). European shrinking rural areas: Key messages for a refreshed long-term vision. Terra: Revista De Desarrollo Local (8), 280–309. <http://dx.doi.org/10.7203/terra.8.20366>

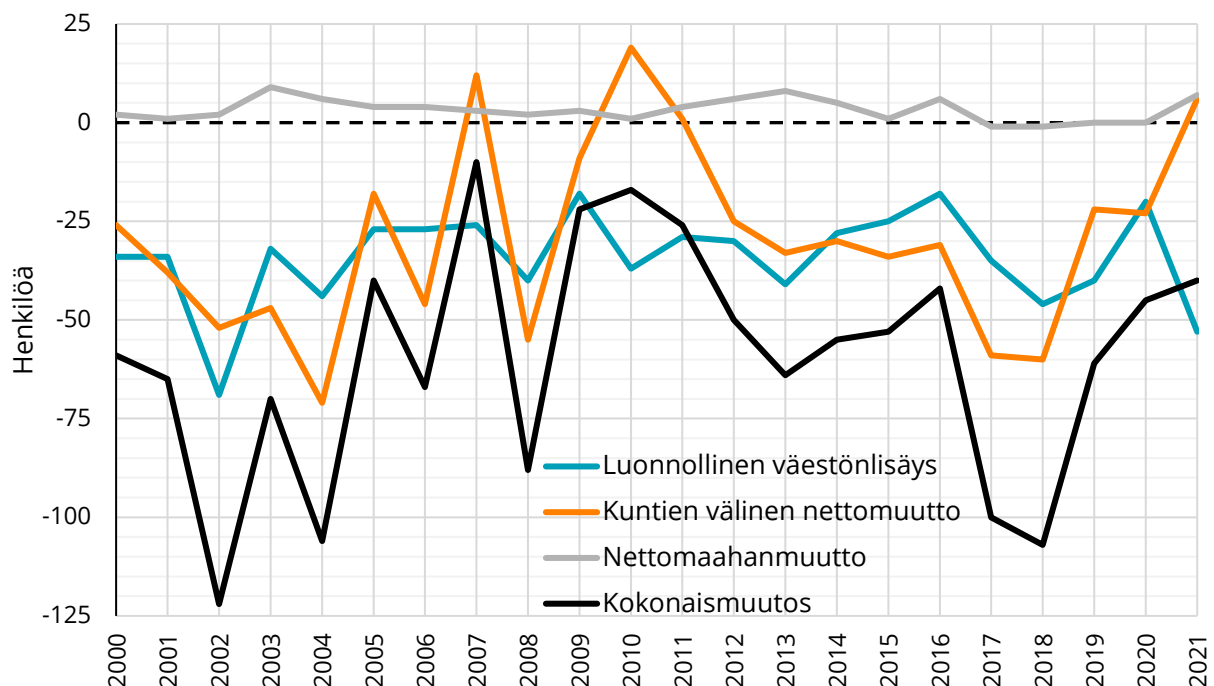
³ Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne [verkkójulkaisu]. ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/vaerak> Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestöennuste [verkkójulkaisu]. ISSN=1798-5137. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/vaenn>

Väestönmuutokset ovat kohdelleet Polvijärven osa-alueita eri tavoin. Kunnan eteläosissa väestö kasvoi, kun muualla väestö vähentyi. Vuonna 2000 asutuista 1 x 1 km -väestöruuduista 341 (69 %) menetti väestöään vuoteen 2021 tultaessa ja 98:ssä (20 %) ruuduista väkiluku kasvoi. Lisäksi 30 aiemmin asumaton ruutu sai ensimmäiset asukkaansa. Väestöään menettäneissä ruuduissa väki väheni yhteensä 1 756 henkilöllä (-38 %), kun taas kasvaneissa ruuduissa väkiluku kasvoi 472 henkilöllä (76 %). Eniten väestö vähentyi keskustaaajamassa, jossa väki väheni 21 vuodessa lähes 560 henkilöllä (-31 %). Suhteellisesti eniten väestömäärä vähentyi kunnan reuna-alueilla, ja kymmenen prosenttia vuonna 2000 asutusta ruuduista oli vuonna 2021 tyhjentyneet kokonaan asukkaista. Sotkuman väkiluku sen sijaan kasvoi tarkastelujaksolla 120 henkilöllä (29 %). Kirkonkylän eteläpuolisten alueiden väestömuutos oli kokonaisuudessaankin niukasti positiivinen (+40 henkilöä, +3 %). (Kartta 3.)

Kartta 3. Polvijärven väestömäärän muutos 1 km * 1 km -ruuduittain vuosina 2000–2021. Lähde: Suomen ympäristökeskus, YKR.

Väestön väheneminen johtuu Polvijärvellä sekä tappiollisesta kuntien välisestä muutosta että syntyvyyttä korkeammasta kuolleisuudesta. Vuosina 2000–2021 kuolleita oli vuosittain 20–70 enemmän kuin syntyneitä, ja kuntien välinen nettomuutto vaihteli vuosittain muuttamien henkilöiden muuttovoitosta 70 henkilön muuttotappioon. Polvijärvellä ja sieltä pois muuttaneiden määrä oli tarkastelujaksolla tasapainossa vain vuosina 2007, 2010 ja 2021 ja muina vuosina nettomuutto oli tappiollista. Nettomaahanmuutto oli vuosina 2000–2021 Polvijärvellä lähes joka vuosi voitollista, mutta se ei juurikaan vaikuta väkiluvun kehitykseen. (Kuvio 2.)

Kuvio 2. Polvijärven väestönmuutokset vuosina 2000–2021. Lähde: Tilastokeskus, Syntyneet⁴.

2.2 IKÄRAKENNE

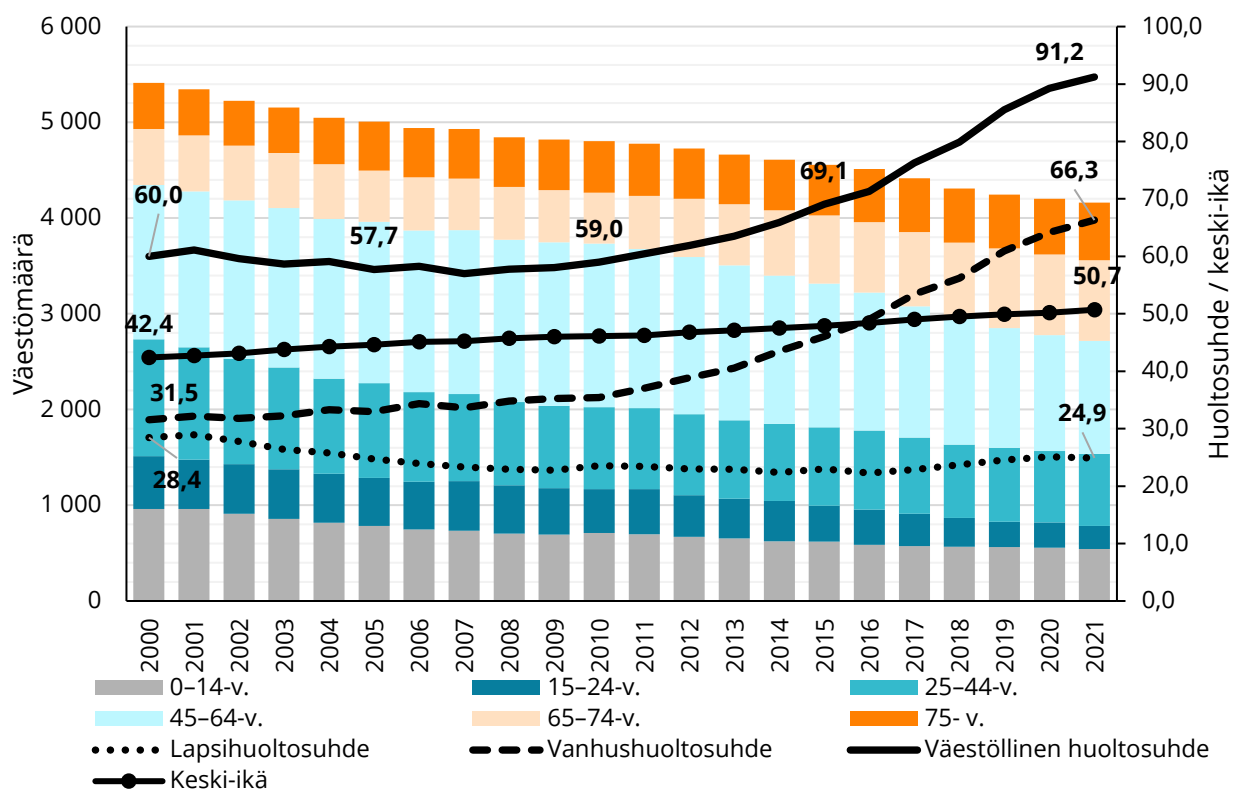
Vuosina 2000–2021 Polvijärven väkiluku pienentyi vajaalla neljänneksellä. Samaan aikaan kuntalaisten keski-ikä nousi 42,4:stä 50,7 vuoteen. Ikäryhmittäin tarkasteltuna väestönmuu-
tos on ollut kaksijakoista. Lasten ja työikäisten määrä on vähentynyt, kun ikääntyneen väes-
tön määrä on kasvanut. Alle 15-vuotiaiden määrä vähentyi 420 henkilöllä (–44 %), ja 15–64-
vuotiaiden määrä vähentyi 1 200 henkilöllä (–36 %). Samanaikaisesti 65 vuotta täyttäneiden
määrä kasvoi lähes 380 henkilöllä eli 35 prosentilla. (Kuvio 3.)

Polvijärven ikärakenne muuttui huomattavasti vuodesta 2000 vuoteen 2021. Alle 5-vuotiai-
den lasten määrä väheni lähes puoleen vuoteen 2021 mennessä. Alle 15-vuotiaiden osuus
kunnan väestöstä pienentyi 18 prosentista 13 prosenttiin vuosina 2000–2021. Samoin työ-
ikäisten (15–64-vuotiaiden) osuus kunnan väestöstä vähentyi 63 prosentista 52 prosenttiin.
Samalla ajanjaksolla 65 vuotta täyttäneiden osuus kasvoi 20 prosentista 35 prosenttiin.
Vuonna 2021 väestön ikärakenne oli vinoutunut, sillä alle 55-vuotiaiden ikäluokat olivat pie-
nempiä kuin parikymmentä vuotta niitä vanhemmat ikäluokat. (Kuvio 3, Kuvio 4.)

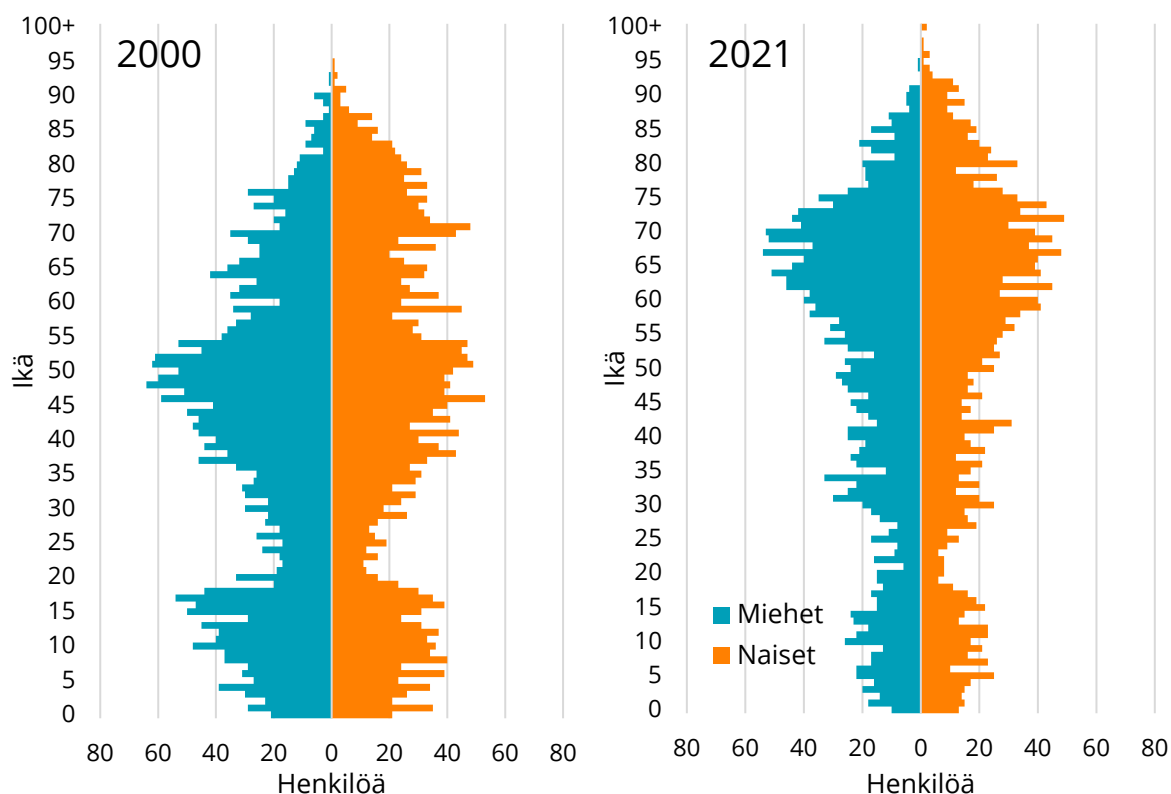
Polvijärven väestöllinen huoltosuhde heikkeni 60:sta 91,2:een vuosina 2000–2021. Vanhus-
huoltosuhde⁵ kaksinkertaistui, ja vuonna 2021 kunnassa oli sataa työikäistä kohden 66,3
vähintään 65-vuotiasta henkilöä. Vuonna 2021 lapsihuoltosuhde oli 24,9, ja lapsia oli vähem-
män suhteessa työikäisen väestön määrään kuin vuonna 2000. (Kuvio 3.)

⁴ Suomen virallinen tilasto (SVT): Syntyneet [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-2391. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 12.9.2022]. Saantitapa: <https://www.stat.fi/tilasto/synt>

⁵ Vanhushuoltosuhde kuvaa vähintään 65-vuotiaiden lukumäärän suhdetta työikäiseen eli 15–64-vuotiaaseen väestöön. Lapsihuoltosuhde kuvaa alle 15-vuotiaiden lukumäärän suhdetta työikäiseen eli 15–64-vuotiaaseen väestöön

Kuvio 3. Polvijärven väestö ikäryhmittäin, väestön keski-ikä sekä väestöllinen huoltosuhte, lapsihuoltosuhte ja vanhushuoltosuhte vuosina 2000–2021. Lähde: Tilastokeskus, Väestörakenne⁶.

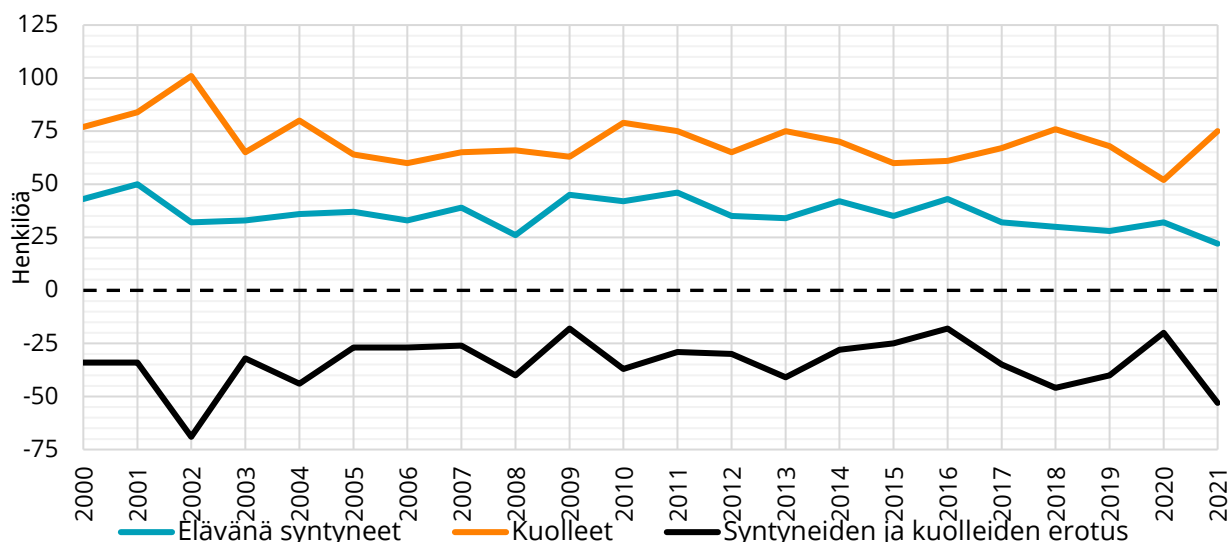
Kuvio 4. Polvijärven väestöpyramidit vuosina 2000 ja 2021. Lähde: Tilastokeskus, Väestörakenne⁷.

⁶ Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne [verkojulkaisu]. ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/vaerak>

⁷ Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne [verkojulkaisu]. ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/vaerak>

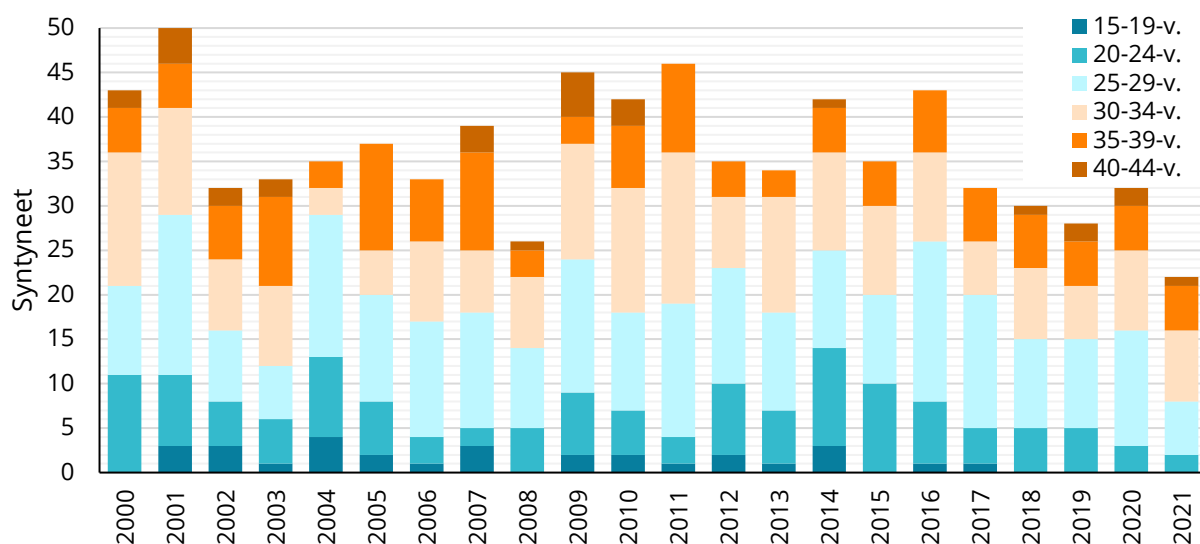
2.3 SYNTYVYYS JA KUOLLEISUUS

Polvijärvellä syntyy vähemmän ihmisiä kuin kuolee eli kunnan luonnollinen väestönlisäys on negatiivinen. Polvijärvellä syntyi vuosina 2000–2021 yhteensä 795 lasta ja kuoli 1 548 henkilöä luonnollisen väestötappion ollessa 750 henkilöä. Syntyvyys on laskenut lähes yhtäjaksoisesti vuodesta 2016 lähtien. (Kuvio 5.)

Kuvio 5. Polvijärven luonnollinen väestönmuutos vuosina 2000–2021. Lähde: Tilastokeskus, Kuolleet⁸.

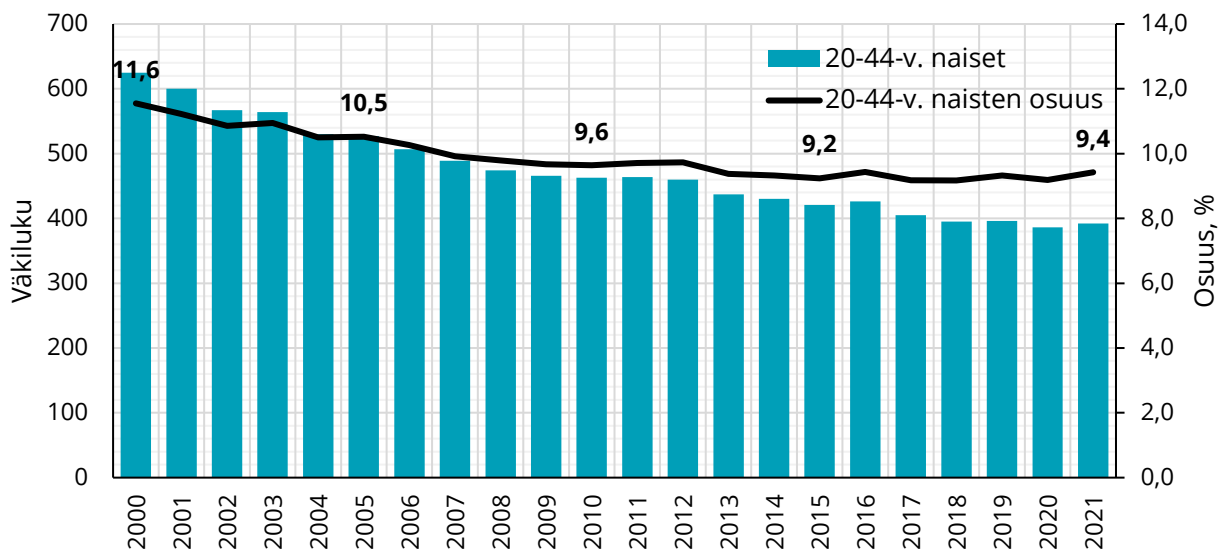
Polvijärvellä syntyneiden lasten määrässä oli suurta vaihtelua vuosina 2000–2021. 2000-luvun alussa syntyi enimmillään 50 lasta vuodessa, minkä jälkeen syntyvyys putosi noin 30 lapseen. Sitten syntyvyys kasvoi tasaisesti 2010-luvun taitteeseen, jolloin syntyi 45 lasta vuodessa. 2010-luvulla syntyvyys kääntyi laskuun ollen 2020-luvun taitteessa enää noin 25 lasta vuodessa. Syntyvyyden laskua selittää suurelta osin 20–44-vuotiaiden naisten määrän väheneminen 600 naisesta 400 naiseen. (Kuvio 6, Kuvio 7.)

Kuvio 6. Syntyneiden määrä äidin iän mukaan Polvijärvellä vuosina 2000–2021. Lähde: Tilastokeskus, Syntyneet⁹.

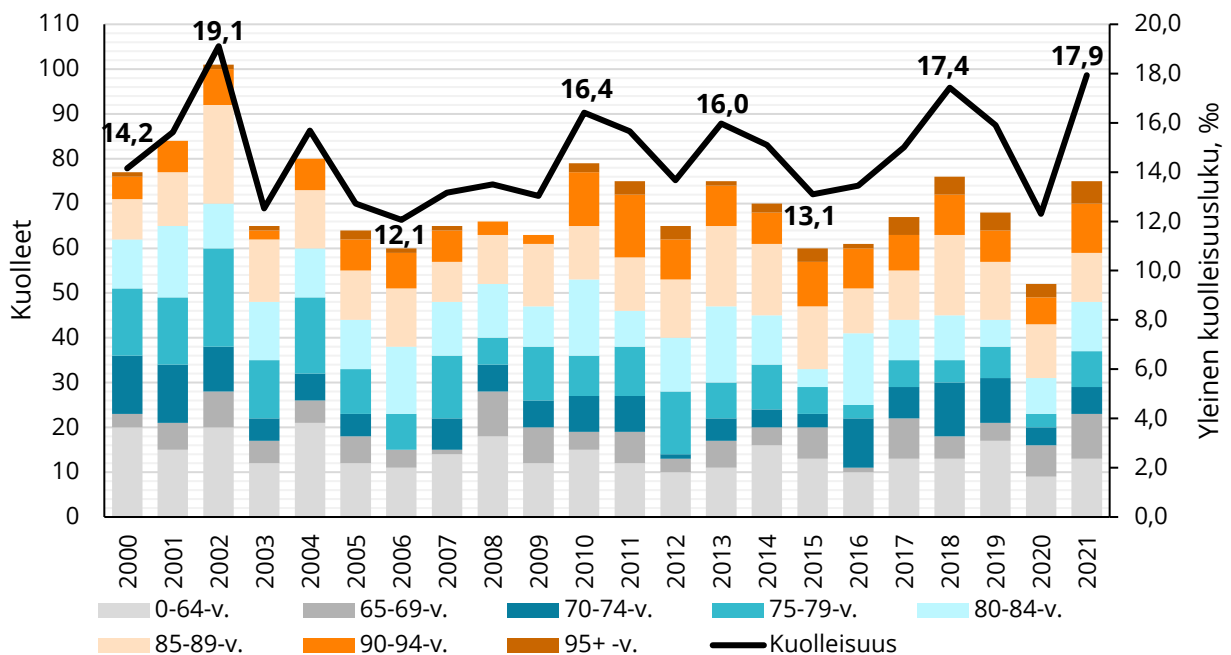
⁸ Suomen virallinen tilasto (SVT): Kuolleet [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-2529. Helsinki: Tilastokeskus [Vii-tattu12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/kuol>

⁹ Suomen virallinen tilasto (SVT): Syntyneet [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-2391. Helsinki: Tilastokeskus [Vii-tattu12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/synt>

Kuvio 7. 20–44-vuotiaiden naisten määrä ja osuus Polvijärven väestöstä vuosina 2000–2021. Lähde: Tilastokeskus, Väestörakenne¹⁰.

Kuolleiden määrä pysyi Polvijärvellä vuosina 2000–2021 varsin tasaisena vaihdellen yksittäisiä vuosia lukuun ottamatta 60 ja 80 välillä. Yleinen kuolleisuusluku¹¹ puolestaan vaihteli 12 ja 19 promillen välillä. Kuolleisuusluvun hienoisesti nouseva trendi selittyy väestömäärän vähenemisellä, mikä kasvattaa kuolleiden osuutta kunnan väestöstä. Ikäryhmittäin tarkasteltaessa on havaittavissa, että väestö ikääntyy ja että väestön elinikä nousee. 2000-luvun alussa kuolleita oli määrällisesti eniten 70–84-vuotiaissa, ja 2020-luvun taitteessa puolestaan 80–94-vuotiaiden ikäryhmissä. (Kuvio 5, Kuvio 8.)

Kuvio 8. Kuolleiden määrä ikäryhmittäin sekä yleinen kuolleisuusluku Polvijärvellä vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, Väestörakenne¹².

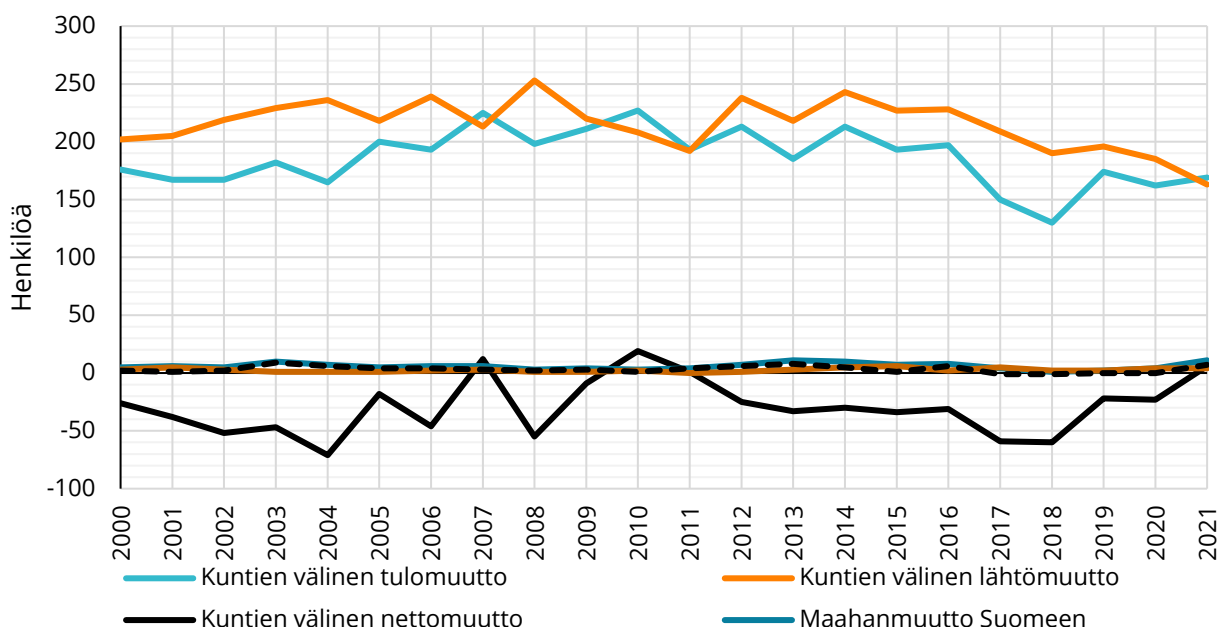
¹⁰ Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne [verkkojulkaisu]. ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu 12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/vaerak>

¹¹ Yleinen kuolleisuusluku on väkilukuun suhteutettu tunnusluku, joka ilmoittaa kuolleiden määrän keskiväkiluvun 1000 henkeä kohden.

¹² Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/kuol>; Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne [verkkojulkaisu]. ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/vaerak>

2.4 MUUTTOLIIKE

Polvijärvi on muuttotappiokunta eli lähtömuuttajia on enemmän kuin tulomuuttajia. Vuosina 2000–2021 Polvijärvelle muutti muualta Suomesta 4 100 henkilöä, ja pois muutti 4 700 henkilöä muuttotappion ollessa yhteensä reilut 600 henkilöä. Polvijärvi sai koko tarkastelujakson hyvin pientä muuttovoittoa siirtolaisuudesta. (Kuvio 9.)

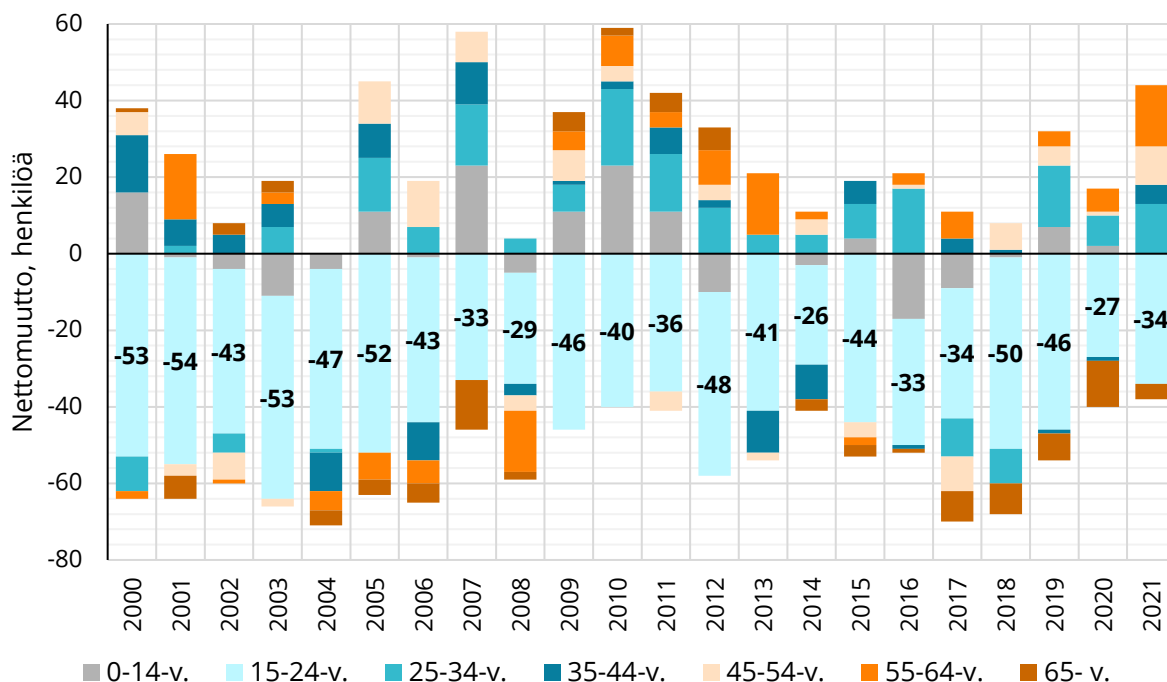
Kuvio 9. Kuntien välinen nettomuutto ja nettomaahanmuutto vuosina 2000–2021 Polvijärvellä. Lähde: Tilastokeskus, Muuttoliike¹³.

Polvijärveltä muualle Suomeen muuttaneista suurin osa oli nuoria. Vuosina 2000–2021 kuntien välinen muuttotappio 15–24-vuotiaiden ryhmässä oli 900 henkilöä. Tämä ikäryhmä muuttaa kaikkein eniten, sillä sen osuus oli suurin lähtömuuttajissa (38 %) ja toiseksi suurin tulomuuttajista (22 %). Nuorten lähtömuuttajien määrä on ajan myötä vähentynyt ikäluokien pienentyessä. Myös 65 vuotta täyttäneiden nettomuutto oli negatiivista (–60) vuosina 2000–2021. Kaikissa muissa ikäryhmissä muuttoliike oli voitollista. Eniten muuttovoittoa tuli 25–34-vuotiaissa (140 henkilöä) ja 55–64-vuotiaissa (60 henkilöä). (Kuvio 10.)

Muuttajien pääasiallista toimintaa tarkastellaan tässä vuositason (pääasiallinen toiminta vuoden lopussa). Vuosina 2010–2020 yli kolmasosa sekä tulo- että lähtömuuttajista oli työllisiä. Tällä ajanjaksolla kuntaan muutti 800 työllistä ja kunnasta poismuuttaneista oli vuoden lopussa työllisinä 840. Työttömiä muutti Polvijärvelle 320 (16 % tulomuuttajista) ja pois 310 (13 % lähtijöistä). Lähtömuuttajien toiseksi suurin ryhmä oli opiskelijat ja koululaiset, joita oli lähtömuuttajissa 460 henkilöä (20 % lähtömuuttajista). Saman ryhmän tulomuuttajia oli 200 henkilöä nettomuuton ollessa –260 henkilöä. Eläkeläisten (265 hlö) lasten (330 hlö) ryhmissä tulo- ja lähtömuuttajia oli yhtä paljon. Sekä lähtömuuttajissa että tulomuuttajissa pieni enemmistö muuttajista oli naisia. Naisten osuus lähtömuuttajista oli 50,5 prosenttia ja tulomuuttajista 50,8 prosenttia. (Tilastokeskus, Muuttaneiden taustatiedot¹⁴.)

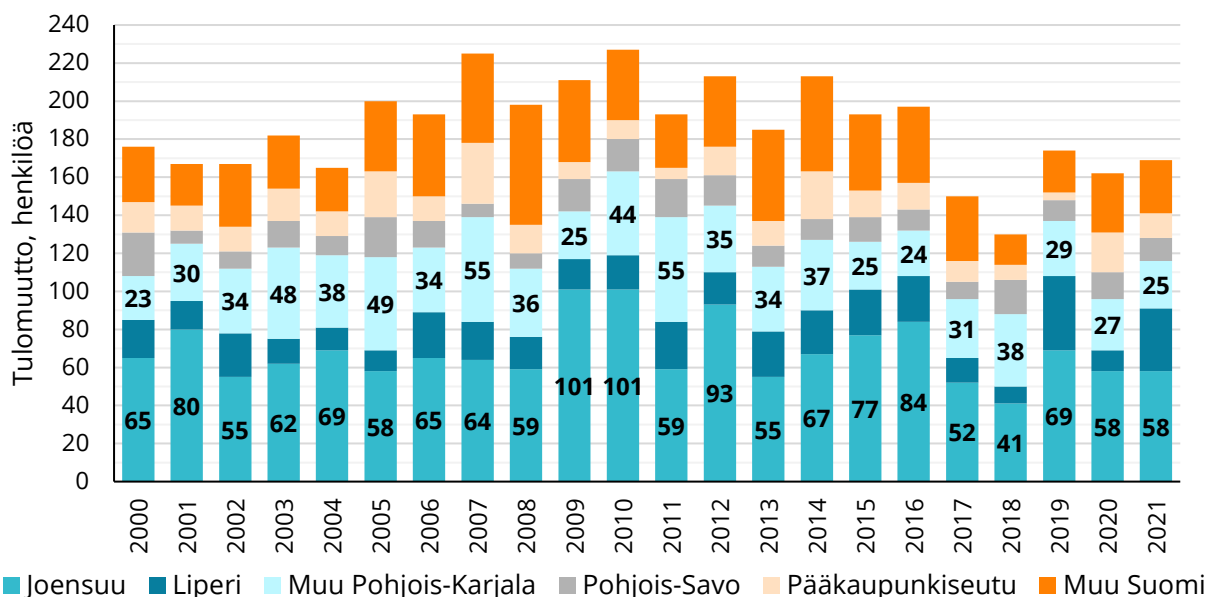
¹³ Suomen virallinen tilasto (SVT): Muuttoliike [verkkajulkaisu]. ISSN=1797-6766. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 26.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/muuti>

¹⁴ https://www.stat.fi/tup/vaesto_muuttaneet/index.html

Kuvio 10. Kuntien välinen nettomuutto ikäryhmittäin vuosina 2000–2021 Polvijärvellä. Lähde: Tilastokeskus, Muuttoliike¹⁵.

Polvijärvelle vuosina 2000–2021 muuttaneista 4 100 henkilöstä kaksi kolmasosaa tuli Pohjois-Karjalasta. Tulijoista hieman yli kolmannes (37 %) muutti Joensuusta, joka kymmenes Liperistä ja 19 prosenttia muualta maakunnasta. Pohjois-Karjalan ulkopuolella merkittävimmät lähtöalueet olivat pääkaupunkiseutu (8 % tulomuuttajista) ja Pohjois-Savo (7 %). Muun maan osuus Polvijärven tulomuutosta oli 19 prosenttia. (Kuvio 11.)

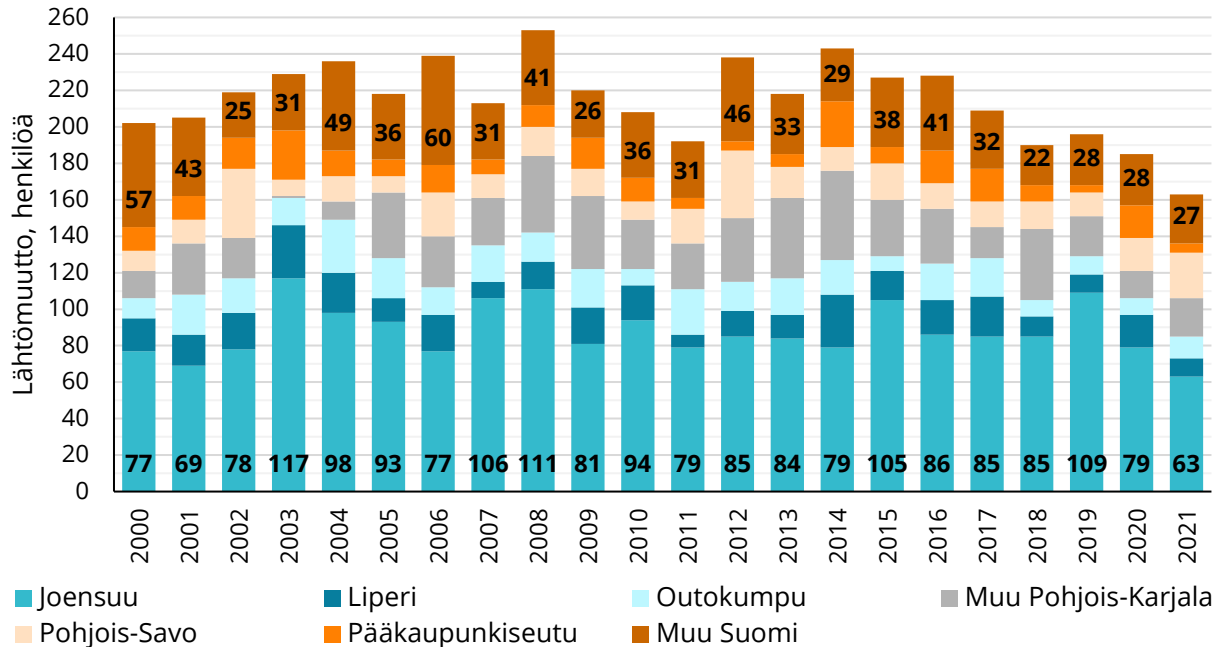

Kuvio 11. Tulomuutto Polvijärvelle lähtöalueen mukaan vuosina 2000–2021. Lähde: Tilastokeskus, Muuttoliike¹⁶.

¹⁵ Suomen virallinen tilasto (SVT): Muuttoliike [verkkajulkaisu]. ISSN=1797-6766. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 26.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/muuti>

¹⁶ Suomen virallinen tilasto (SVT): Muuttoliike [verkkajulkaisu]. ISSN=1797-6766. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 26.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/muuti>

Lähtömuutto Polvijärveltä suuntautui samoille alueille kuin mistä sinne muutettiin. Vuosina 2000–2021 Polvijärveltä lähteneistä 4 700 henkilöstä 69 prosenttia muutti Pohjois-Karjalan alueelle. Joensuuhun suuntasi 41 prosenttia, Liperiin sekä Outokumpuun kahdeksan prosenttia kumpaankin ja muualle maakuntaan 13 prosenttia lähtömuuttajista. Merkittävimmät muuttokohteet Pohjois-Karjalan ulkopuolella olivat Pohjois-Savo (8 % lähtömuuttajista) ja pääkaupunkiseutu (6 %). Muualle Suomeen suuntasi 17 prosenttia lähtijöistä. (Kuvio 12.)

Kuvio 12. Lähtömuutto Polvijärveltä tuloalueen mukaan vuosina 2000–2021. Lähde: Tilastokeskus, Muuttoliike¹⁷.

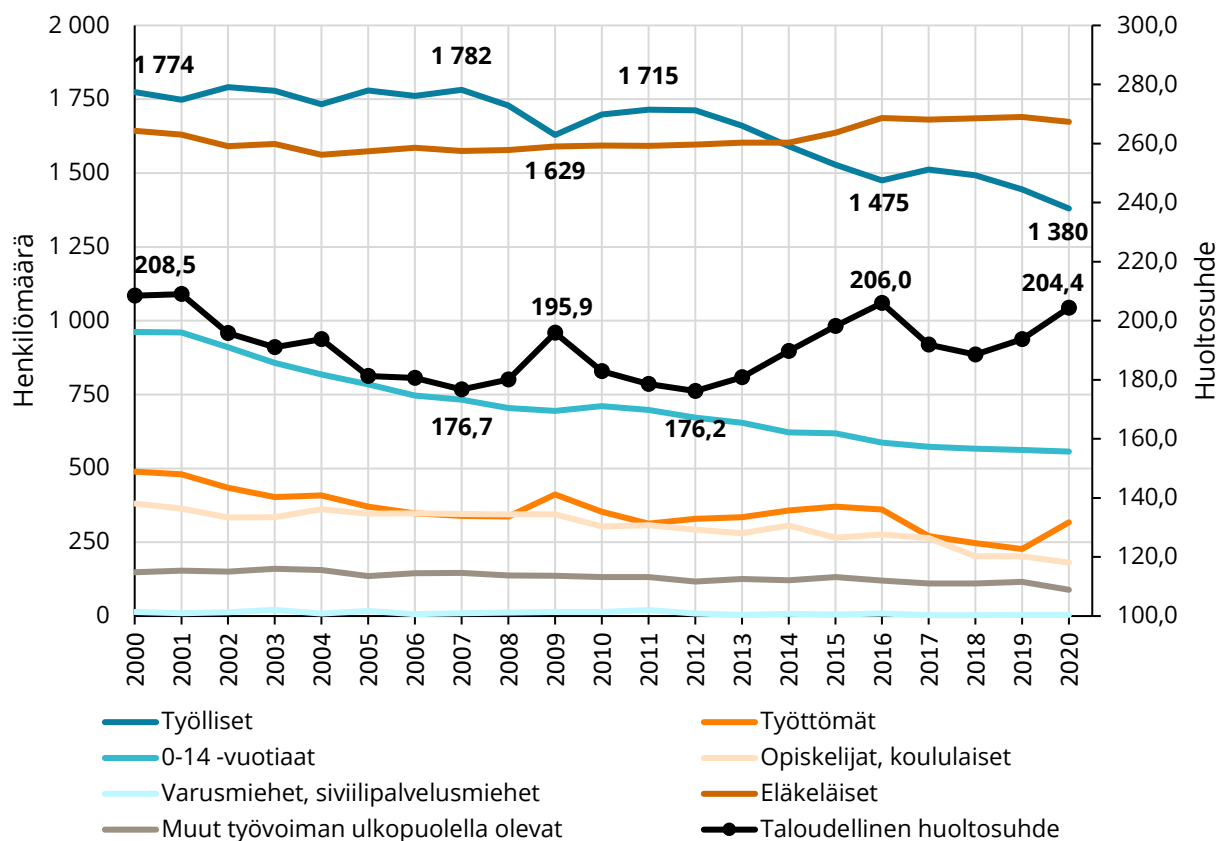
2.5 PÄÄASIALLINEN TOIMINTA JA KOULUTUS

Väestö jaetaan pääasiallisen toiminnan perusteella työvoimaan ja työvoiman ulkopuolella oleviin. Työvoimaan kuuluvat työlliset ja työttömät. Polvijärvellä työllisten määrä vähentyi vuosina 2000–2021 melkein 400 henkilöillä (–22 %). Taloudellinen huoltosuhde, joka kuvaa kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on sataa työllistä kohti, parani hieman vuodesta 2001 vuoteen 2007, jolloin se oli 176,6. Vuodesta 2012 taloudellisen huoltosuhteen kehityksen suunta on ollut heikkenevä. Vuonna 2020 kunnassa oli sataa työllistä kohden 204 työvoiman ulkopuolella olevaa. Suurin syy taloudellisen huoltosuhteen heikentymiselle on työllisten määrän nopea väheneminen. Tätä selittää väestön väheneminen ja ikääntyminen. Eläkeläisten määrä kasvoi hieman, vaikka kunnan väestö on muuten vähentynyt voimakkaasti. Sekä lasten että koululaisten ja opiskelijoiden määrä vähentyi 20 vuodessa lähes puolella ja työttömien yli kolmanneksella. Työllisten määrän ajoittainen lisääntyminen yhdessä työttömyyden vähenemisen ja nuorten tasaisesti laskevien määrien kanssa ovat ajoittain parantaneet Polvijärven taloudellista huoltosuhdetta. (Kuvio 13.)

Vuonna 2020 Polvijärven työikäisestä väestöstä (15–64-vuotiaat) suurin ikäryhmä oli 55–64-vuotiaat, joita oli 34 prosenttia. Pienin ikäryhmä oli 20–24-vuotiaat, joiden osuus työikäisistä oli neljä prosenttia. Työikäisten koulutusta tarkastellaan korkeimman suoritettun tutkinnon mukaisesti. Kaikista työikäisistä 21 prosenttia oli suorittanut korkeakoulututkinnon. Korkeakoulutettujen osuus oli suurin (30 %) 35–44-vuotiaissa. 45–54-vuotiaista neljännes 55–64-

¹⁷ Suomen virallinen tilasto (SVT): Muuttoliike [verkkojulkaisu]. ISSN=1797-6766. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 26.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/muuti>

vuotiaista viidennes oli korkeakoulutettuja. Toisen asteen koulutuksen suorittaneita oli kaikista työikäisistä 60 prosenttia ja 20 vuotta täyttäneistä 63 prosenttia. Alle 20-vuotiaista lähes kaikki ovat koululaisia tai opiskelijoita ja siten ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa. 20 vuotta täyttäneistä työikäisistä 14 prosenttia ei ollut suorittanut perusasteen jälkeistä tutkintoa. Pelkästään perusasteen suorittaneiden osuus oli suurin, 17 prosenttia, 55–64-vuotiaissa. (Taulukko 2.)

Kuvio 13. Polvijärven väestö pääasiallisen toiminnan mukaan sekä taloudellinen huoltosuhde vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, Työssäkäynti¹⁸.

Taulukko 2. Polvijärven 15–64-vuotias väestö korkeimman suoritettun koulutusasteen ja ikäryhmän mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Väestön koulutus rakenne¹⁹.

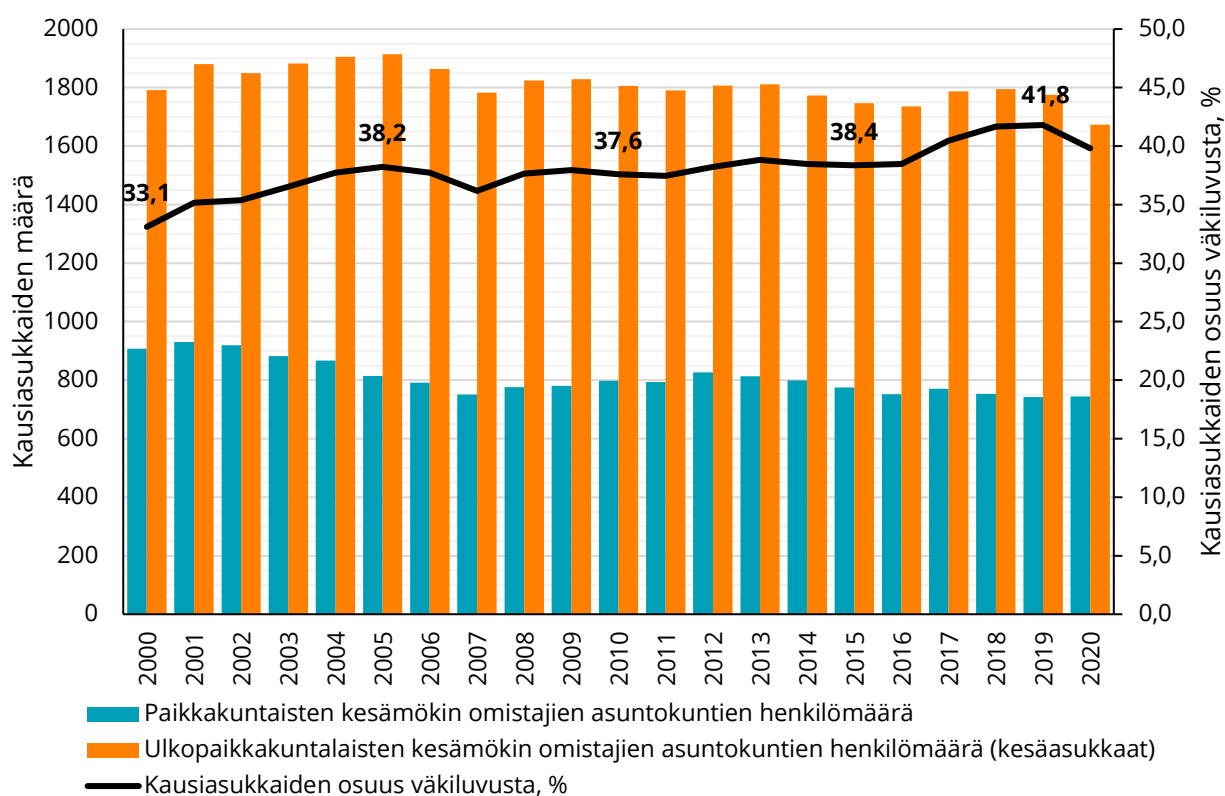
Koulutusaste	N	Ikäryhmä, %						
		15–19	20–24	25–34	35–44	45–54	55–64	15–64
Toinen aste	1 328	17,9	81,1	65,5	62,1	58,0	63,8	59,8
Alin korkea-aste	135	0,0	0,0	0,0	1,5	11,3	10,3	6,1
Alempi korkea-aste	214	0,0	2,1	18,0	20,4	7,8	4,3	9,6
Ylempi korkea-aste	98	0,0	0,0	5,2	6,5	5,8	3,6	4,4
Tutkijakoulutusaste	15	0,0	0,0	0,0	1,5	0,4	0,9	0,7
Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa	430	82,1	16,8	11,3	8,0	16,7	17,1	19,4
Yhteensä N/%	2220	100	100	100	100	100	100	100

¹⁸ Suomen virallinen tilasto (SVT): Työssäkäynti [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-5528. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 30.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/tyokay>

¹⁹ Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestön koulutus rakenne [verkkajulkaisu]. ISSN=1799-4586. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 10.10.2022]. Saantitapa: <https://www.stat.fi/tilasto/vkour>

2.6 KAUSIASUKKAAT

Polvijärvellä, kuten muissakin väestöään menettävissä kunnissa, kausiasutuksen suhteellinen merkitys kunnan elinvoimalle kasvaa. Polvijärvellä kausiasukkaiden (ulkopaikkakuntalaisten vapaa-ajan asunnon omistajien asuntokuntien henkilömäärä) määrä vähentyi 16 henkilöllä vuosina 2000–2019. Samanaikaisesti myös paikkakuntalaisten vapaa-ajan asunnon omistajien asuntokuntien henkilömäärä vähentyi 166 henkilöllä (–18 %). Kausiasukkaiden määrän pienentymistä selittää mökkien omistajien asuntokuntien koon pienentyminen. Vaikka kausiasukkaiden määrä vähentyi, ulkopaikkakuntalaisten omistamien kesämökkien määrä kasvoi ajanjaksolla 99:llä (12 %). Oletettavaa on myös, että osasta paikkakuntalaisista vapaa-ajan asuntojen omistajista on muuttoliikkeen myötä tullut ulkopaikkakuntalaisia kausiasukkaita. Vaikka kausiasukkaiden määrä vähentyi, heidän määränsä suhteutettuna kunnan vakituiseen väestöön kasvoi 33 prosentista 42 prosenttiin vuosina 2000–2019. Vuonna 2020 Polvijärvellä tilastoitujen kesämökkien ja sitä kautta kausiasukkaiden määrä vähentyi edelleen, mutta pudotuksen suuruuteen vaikutti rakennusluokituksen tilastoinnin muutokset²⁰. (Kuvio 14.)

Kuvio 14. Kausiasukkaiden määrä ja suhde vakituisten asukkaiden määrään Polvijärvellä vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, Maaseutuindikaattorit²¹.

²⁰ Tilastokeskuksen rakennusten tilastoissa otettiin vuonna 2021 käyttöön Rakennusluokitus 2018. Uudessa luokituksessa kesämökkien laskentatapa uudistui, mikä selittää pudotuksen vuoden 2020 mökkimäärässä.

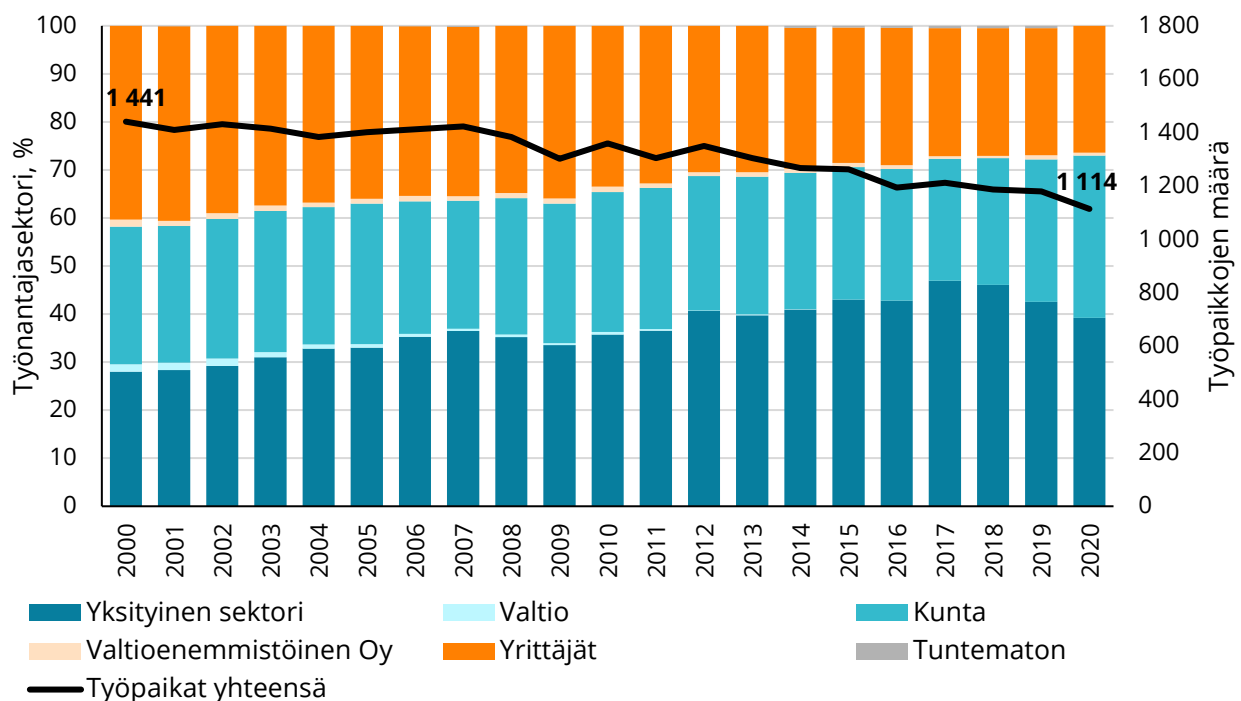
²¹ <https://www.stat.fi/tup/msind/index.html>

3 TYÖLLISTYMISMAHDOLLISUUDET

3.1 TYÖPAIKAT

Kuten väestö, myös työpaikkojen (alueella työssäkäyvien) määrä vähentyi Polvijärvellä vuosina 2000–2020. Parhaimmillaan vuonna 2000 Polvijärven alueella oli 1 440 työpaikkaa, mutta vuoteen 2020 mennessä työpaikkojen määrä vähentyi noin 1 110:een. Työpaikkojen määrä vähentyi 20 vuodessa yli viidenneksellä (–327 työpaikalla). Kuntasektorin työpaikat vähentyivät lähes kymmenesosalla (–37 työpaikkaa). Valtion ja valtioenemmistöisten osakeyhtiöiden työpaikkoja oli kumpiakin parikymmentä vuonna 2000. Valtion työpaikat katosivat kokonaan ja valtioenemmistöisten osakeyhtiöiden työpaikkoja hävisi 14 eli kaksi kolmasosaa. Yksityisen sektorin työpaikat lisääntyivät hieman (33 työpaikkaa). Yrittäjien määrä vähentyi melkein puolella (–287). (Kuvio 15.)

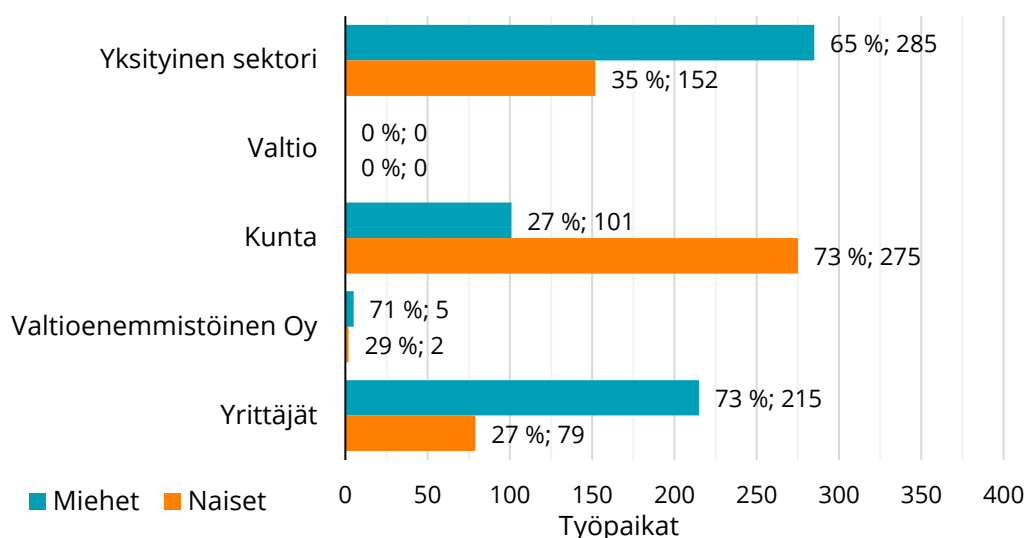
Polvijärvellä työssäkäyvien työnantajasektoreiden osuudet muuttuivat hieman vuosina 2000–2020. Yksityisen sektorin osuus kasvoi 28 prosentista 39 prosenttiin ja kuntasektorin osuus 29 prosentista 34 prosenttiin. Yrittäjien osuus alueella työssäkäyvistä pienentyi 14 prosenttiyksiköllä 40 prosentista 26 prosenttiin. (Kuvio 15.)

Kuvio 15. Polvijärven alueella työssäkäyvien (työpaikkojen) määrä työnantajasektorin mukaan vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, Työssäkäynti²².

Polvijärven alueella työssäkäyvistä oli miehiä 54 prosenttia. Naisten työpaikat keskittyivät kuntasektorille ja yksityiselle sektorille. Miehet työllistyivät eniten yksityiselle sektorille ja yrittäjiksi. Alueella työssäkäyvien työnantajasektorit eriytyivät sukupuolen mukaan siten, että kuntasektori oli naisvaltainen (naisia 73 %) ja yksityinen sektori oli miesvaltainen (miehiä 65 %). Myös yrittäjistä suurin osa (73 %) oli miehiä. (Kuvio 16.)

²² Suomen virallinen tilasto (SVT): Työssäkäynti [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-5528. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 30.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/tyokay>

Kuvio 16. Polvijärven alueella työssäkäyvät (työpaikat) työnantajasektorin ja sukupuolen mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Työssäkäynti²³.

Vuonna 2020 Polvijärven työpaikoista yli puolet (55 %) oli palvelualoilla. Alkutuotannon osuus oli 19 prosenttia ja jalostuksen 25 prosenttia. Polvijärven työpaikoista hieman yli puolet eli 625 sijaitsi vuonna 2020 kirkonkylän alueella. Kirkonkylän työpaikat olivat palvelualoilla (72 %) sekä jalostuksessa (25 %). Sotkumassa sijaitsi 74 työpaikkaa ja Ruvaslahden sekä Solan alueilla noin 50 työpaikkaa kummallakin. Näiden alueiden työpaikat olivat jakautuneet tasaisemmin eri aloille. Muilla alueilla oli vähemmän työpaikkoja ja ne olivat valtaosin alkutuotannossa. 131 työpaikalle ei pystytty antamaan koordinaatteja, joten niitä ei ole sijoitettu millekään alueelle, mutta ne sisältyvät koko kunnan tilastoon. (Taulukko 3, Kartta 4.)

Taulukko 3. Polvijärven työpaikat pääelinkeinon ja kunnan osa-alueen mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti²⁴.

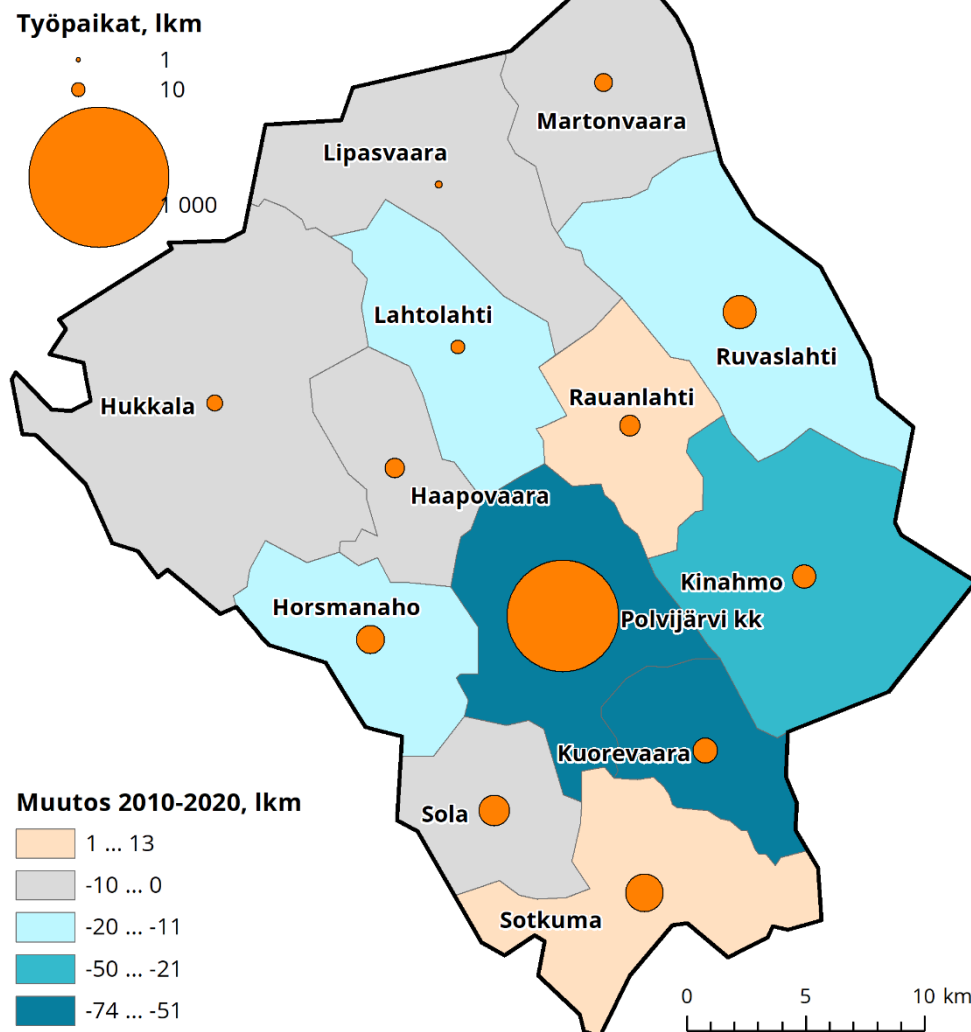
Kunnan osa-alue	Työpaikat		Osuus alueen työpaikoista, %			
	N	%	Alkutuotanto	Jalostus	Palvelut	Tuntematon
Yhteensä	1 114	100,0	18,6	24,7	54,8	2,0
Polvijärvi kk.	625	56,1	2,4	25,4	72,2	0,0
Rauanlahti	23	2,1	52,2	26,1	21,7	0,0
Haapovaara	20	1,8	80,0	5,0	15,0	0,0
Lahtolahti	10	0,9	90,0	0,0	10,0	0,0
Lipasvaara	2	0,2	100,0	0,0	0,0	0,0
Martonvaara	16	1,4	68,8	12,5	18,8	0,0
Ruvaslahti	54	4,8	46,3	0,0	53,7	0,0
Kinahmo	28	2,5	60,7	21,4	17,9	0,0
Hukkala	13	1,2	69,2	0,0	30,8	0,0
Horsmanaho	39	3,5	38,5	56,4	5,1	0,0
Sola	47	4,2	34,0	48,9	17,0	0,0
Sotkuma	74	6,6	14,9	23,0	62,2	0,0
Kuorevaara	32	2,9	40,6	28,1	31,3	0,0
Tuntematon	131	11,8	27,5	22,9	32,8	16,8

²³ Suomen virallinen tilasto (SVT): Työssäkäynti [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-5528. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 30.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/tyokay>

²⁴ https://www.stat.fi/tup/vaesto_tyossakaynti/index.html

Vuosina 2010–2020 työpaikkojen määrä vähentyi koko Polvijärven alueella 245 työpaikalla (–18 %). Eniten työpaikkoja hävisi kirkonkylältä (–74 työpaikkaa, –11 %), Kuorevaarasta (–53 työpaikkaa, –62 %) ja Kinahmosta (–28 työpaikkaa, –50 %). Kolmelta muulta alueelta hävisi yli kymmenen ja viideltä alueelta alle kymmenen työpaikkaa kultakin. Työpaikkojen määrä kasvoi Sotkumassa 13 työpaikalla (+21 %) ja Rauanlahdessa yhdellä työpaikalla. Työpaikkojen määrien muutokset olivat enimmäkseen varsin vähäisiä, mutta työpaikkojen pienen kokonaismäärän vuoksi suhteelliset muutokset olivat merkittäviä. (Kartta 4.)

Työpaikat 2020

Kartta 4. Polvijärven työpaikat kunnan osa-alueittain vuonna 2020 sekä työpaikkojen määrän muutos vuosina 2010–2020. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti²⁵.

Taulukossa 4 on esitetty Polvijärven työpaikkojen toimialajakauma vuoden 2019 lopussa. Siinä on nostettu esiin Pohjois-Karjalan maakuntaohjelmassa (2022–2025) mainitut maakunnan elinkeinorakenteen avaintoimialat metsäbiotalous, kaivannaisala, teknologiateollisuus, maatalous- ja elintarvikeala, matkailu ja luovat alat. Näiden painopistealojen yhteenlaskettu osuus Polvijärven työpaikoista vuonna 2019 oli noin 42 prosenttia. Lisäksi taulukossa on muita merkittävästi työllistäviä toimialoja. Terveys- ja sosiaalipalvelut sekä kotieläntalous ja kasvin viljely ovat kaksi eniten työllistävää toimialaa Polvijärvellä.

²⁵ https://www.stat.fi/tup/vaesto_tyossakaynti/index.html

Taulukko 4. Polvijärven työpaikat toimialoittain ja sukupuolen mukaan vuonna 2019. Taulukossa on korostettu Pohjois-Karjalan älykkään erikoistumisen alat sekä muut paikallisesti merkittävät toimialat. Lähde: Tilastokeskus, Maaseutuindikaattorit²⁶.

Toimiala	Työ- paikko- jen lkm.	Toimialan osuus työpai- koista, %	Toimialan osuus miesten työpai- koista, %	Toimialan osuus naisten työpai- koista, %	Naistyö- paikkojen osuus, %
Kaikki toimialat yhteensä	1180	100,0	100,0	100,0	44,2
Metsätalous- ja teollisuus	41	3,5	5,0	1,5	19,5
02 Metsätalous ja puunkorjuu	40	3,4	4,9	1,5	20,0
Teknologia- ja materiaaliteollisuus	94	8,0	11,2	3,8	21,3
22 Kumi- ja muovituotteiden valmistus	19	1,6	1,7	1,5	42,1
26 Tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten tuotteiden valmistus	9	0,8	1,4		0,0
31 Huonekalujen valmistus	60	5,1	7,4	2,1	18,3
Kaivannaistoiminta ja -jalostus	104	8,8	14,3	1,9	9,6
Matkailu	54	4,6	1,4	8,6	83,3
Ruoka	195	16,5	20,8	11,1	29,7
01 Kasvinviljely ja kotieläintalous, riista- talous ja niihin liittyvät palvelut	189	16,0	20,2	10,7	29,6
Muu jalostus	102	8,6	15,2	0,4	2,0
D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jääh- dytysliiketoiminta	2	0,2	0,3		0,0
E Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto	2	0,2	0,3		0,0
F Rakentaminen	98	8,3	14,6	0,4	2,0
Palvelut	590	50,0	32,2	72,6	64,1
G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottori- ajoneuvojen korjaus	65	5,5	4,7	6,5	52,3
H Kuljetus ja varastointi	37	3,1	4,7	1,2	16,2
J Informaatio ja viestintä	7	0,6	0,9	0,2	14,3
K Rahoitus- ja vakuutustoiminta	11	0,9	0,6	1,3	63,6
L Kiinteistöalan toiminta	8	0,7	1,1	0,2	12,5
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	33	2,8	3,8	1,5	24,2
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	43	3,6	2,9	4,6	55,8
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus	45	3,8	2,9	5,0	57,8
P Koulutus	86	7,3	3,2	12,5	75,6
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	189	16,0	3,0	32,4	89,4
R Taiteet, viihde ja virkistys	9	0,8	0,5	1,2	66,7
S Muu palvelutoiminta	24	2,0	0,9	3,5	75,0
T Kotitalouksien toiminta työnantajina	7	0,6	0,3	1,0	71,4
X Toimiala tuntematon	26	2,2	2,7	1,5	30,8

²⁶ <https://www.stat.fi/tup/msind/index.html>

Vuonna 2019 palvelualan työpaikoista 64 prosenttia oli naistyöpaikkoja, ja naistyöpaikoista 73 prosenttia oli palveluissa. Terveys- ja sosiaalipalveluissa naistyöntekijöiden osuus oli melkein 90 prosenttia. Miesten työpaikat jakautuivat tasaisemmin eri toimialoille. Julkisen sektorin työpaikat ovat kuntien ja hyvinvointialueiden lakisääteisten tehtävien takia samantyyppisiä kaikissa kunnissa, mutta yksityisen sektorin työpaikat, joissa enemmistö miehistä toimii, ovat eriytyneet toimialaltaan kunta ja -aluetasolla. Työmarkkinoiden sukupuolisegregaatio jäykistää työmarkkinoita ja myös vaikeuttaa osaavan työvoiman saatavuutta. (Taulukko 4.)

Yritysten henkilöstömääriä ja liikevaihtoa tarkastellaan Polvijärven kaikkien päätoimialojen (kirjaintaso) ja tärkeimpien 2-numerotasoisten toimialojen osalta. Polvijärvellä toimi vuonna 2020 yhteensä 392 yritystä, joilla kaikilla oli vain yksi toimipaikka. Hieman yli puolet (207) toimipaikoista oli maa-, metsä- ja kalatalouden yrityksissä. Näistä toimipaikoista 62 prosenttia toimi kasvinviljelyn ja kotieläintalouden sekä 37 prosenttia metsätalouden ja puunkorjuun parissa. Seuraavaksi eniten Polvijärvellä oli rakentamisen (46) sekä tukku- ja vähittäiskaupan (23) toimipaikkoja. Henkilöstömäärällä mitattuna Polvijärvellä toimivat toimipaikat ovat pieniä, sillä niissä oli vuonna 2020 henkilöstöä keskimäärin 1,5 henkilöä toimipaikkaa kohden. Polvijärvellä yritysten toimipaikoissa työskenteli yhteensä 584 henkilöä. Eniten työllistivät maa- ja metsätalouden (26 %) sekä teollisuuden (17 %) yritykset. Näiden lisäksi merkittäviä työllistäjiä olivat myös kaivostoiminnan ja louhinnan, rakentamisen, tukku- ja vähittäiskaupan sekä terveys- ja sosiaalipalvelujen aloilla toimivat yritykset. (Taulukko 5.)

Vuonna 2020 Polvijärvellä toimivien yritysten yhteenlaskettu liikevaihto oli 72,8 miljoonaa euroa. Liikevaihdosta 28 prosenttia syntyi tukku- ja vähittäiskaupassa, josta vähittäiskaupan osuus oli yli puolet. Vähittäiskaupan liikevaihto toimipaikkaa kohden oli noin 1,2 miljoonaa euroa. Yritysten toimipaikkojen keskimääräinen liikevaihto oli noin 186 000 euroa, ja keskimääräinen liikevaihto työntekijää kohden oli 125 000 euroa. (Taulukko 5.)

Taulukko 5. Yritysten toimipaikat Polvijärvellä toimialoittain vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Kunnittainen toimipaikkatilasto²⁷. (. = tieto salainen)

Toimiala	Toimi- paik- koja	Henki- löstön lkm. yht.	Liike- vaihto, 1 000 €	Henki- löstö/ toimi- paikka	Liike- vaihto/ toimip. 1 000 €	Liike- vaihto/ hlö, 1 000 €
Toimialat yhteensä *)	392	584	72 814	1,5	185,8	124,7
A Maatalous, metsätalous ja kalatalous	207	154	5 352	0,7	25,9	34,8
01 Kasvinviljely ja kotieläintalous, riistatalous ja palvelut	129	116	0	0,9	0,0	0,0
02 Metsätalous ja puunkorjuu	76	.	.	.	.	.
16 Sahatavaran sekä puu- ja korkki- tuotteiden valmistus	3	1	1 173	0,3	391,0	1173,0
B Kaivostoiminta ja louhinta	5	86	7 265	17,2	1453,0	84,5
C Teollisuus	17	98	16 290	5,8	958,2	166,2
E Vesihuolto, viemäri- ja jätevesi- huolto, jätehuolto	5	1	216	0,2	43,2	216,0
F Rakentaminen	46	54	10 834	1,2	235,5	200,6
41 Talonrakentaminen	15	.	.	.	.	.
43 Erikoistunut rakennustoiminta	30	44	8 893	1,5	296,4	202,1
G Tukku- ja vähittäiskauppa; mootto- riajoneuvojen korjaus	23	54	20 065	2,3	872,4	371,6
45 Moottoriajoneuvojen tukku- ja vä- hittäiskauppa sekä korjaus	8	12	2 609	1,5	326,1	217,4
46 Tukkukauppa	5	8	5 594	1,6	1118,8	699,3
47 Vähittäiskauppa	10	34	11 862	3,4	1186,2	348,9
H Kuljetus ja varastointi	14	20	2 010	1,4	143,6	100,5
49 Maaliikenne ja putkijohtokuljetus	11	14	1 549	1,3	140,8	110,6
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	6	26	2 005	4,3	334,2	77,1
J Informaatio ja viestintä	6	7	619	1,2	103,2	88,4
K Rahoitus- ja vakuutustoiminta	3	9	0	3,0	0,0	0,0
L Kiinteistöalan toiminta	10	3	1 189	0,3	118,9	396,3
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekni- nen toiminta	15	26	3 165	1,7	211,0	121,7
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	8	8	765	1,0	95,6	95,6
81 Kiinteistön- ja maisemanhoito	7	.	.	.	.	.
P Koulutus	1	.	.	.	.	.
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	15	34	2 625	2,3	175,0	77,2
86 Terveyspalvelut	12	8	843	0,7	70,3	105,4
R Taiteet, viihde ja virkistys	2	.	.	.	.	.
S Muu palvelutoiminta	9	4	347	0,4	38,6	86,8

*) Liikevaihto yhteensä sisältää myös toimipaikat, joista tiedot salattu

²⁷ <https://www.stat.fi/tup/yritystietopalvelu/kunnittainen-toimipaikkatilasto>

Kunnassa olevien työpaikkojen jakautumista eri yrityskokoluokkiin kuvataan keskittymistilastolla. Työpaikkojen jakautuminen eri yrityskokoluokkiin kuvaa yritysten roolia työllistäjinä sekä esimerkiksi sitä, kuinka riippuvainen kunnan työllisyystilanne on muutamasta suuresta työllistäjästä. Yrityksen kokoluokka ilmaisee sen kaikkien toimipaikkojen (myös muissa kunnissa ja maissa) yhteenlasketun henkilöstömäärän. Henkilöstön lukumäärä -sarakkeessa on ilmoitettu Polvijärvellä sijaitsevien toimipaikkojen henkilöstömäärä. Suurin osa vuonna 2020 Polvijärvellä toimineista yritysten toimipaikoista oli pieniä. Polvijärvellä toimivien yritysten työntekijöistä 56 prosenttia työskenteli mikroyrityksissä (henkilöstömäärä alle 10 henkilöä) ja 14 prosenttia pienissä yrityksissä (10–49 henkilöä). Keskisuurissa (50–249 henkilöä) yrityksissä työskenteli 20 prosenttia ja suuryritysten toimipaikoissa yhdeksän prosenttia yritysten kaikkien toimipaikkojen henkilöstöstä. (Taulukko 6.)

Taulukko 6. Polvijärven yritysten koko henkilöstön määrän mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Kunnittainen toimipaikkatilasto²⁸.

Yrityksen koko henkilöstömäärän mukaan	Yritysten lukumäärä	Toimipaikkojen lukumäärä	Henkilöstön lukumäärä yhteensä	Osuus henkilöstöstä, %
0	199	199	19	3
1	101	101	94	16
2	44	44	88	15
3–4	20	20	58	10
5–9	11	11	68	12
10–19	5	5	63	11
20–49	1	1	20	3
50–99	6	6	119	20
100–149	-	-	-	-
150–199	-	-	-	-
200–249	-	-	-	-
250–499	-	-	-	-
500–999	2	2	40	7
1000–	3	3	15	3
Yhteensä	392	392	584	100

Kunnan työpaikkaomavaraisuus kuvaa alueella työssäkäyvien (työpaikkojen) ja alueella asuvien työllisten välistä määrällistä suhdetta²⁹. Työpaikkaomavaraisuuden ollessa yli sata, alueella on enemmän työpaikkoja kuin työllisiä. Vuonna 2019 Polvijärven työpaikkaomavaraisuusaste oli 81,7 prosenttia. Naisten työpaikkaomavaraisuusaste (76,2 %) oli alhaisempi kuin miesten (86,6 %). Polvijärven työpaikkaomavaraisuusaste oli alhainen muiden koneiden ja laitteiden valmistuksessa (0 %) ja metallituotteiden valmistuksessa (5 %). Työpaikkaomavaraisuusaste oli suuri kaivostoiminnassa ja louhinnassa (325 %) ja huonekalujen valmistuksessa (177 %). (Taulukko 7.)

²⁸ <https://www.stat.fi/tup/msind/index.html>

²⁹ Työpaikkaomavaraisuusaste=alueella työssäkäyvät/alueella asuvat työlliset *100

Taulukko 7. Polvijärven työpaikkaomavaraisuus toimialan ja sukupuolen mukaan vuonna 2019. Lähde: Tilastokeskus, Maaseutuindikaattorit³⁰.

Toimiala	Työlliset, henkilöä	Työpaikat, henkilöä	Työpaikkaomavaraisuusaste, %		
			Yhteensä	Miehet	Naiset
Kaikki toimialat yhteensä	1 445	1 180	81,7	86,6	76,2
A Maatalous, metsätalous ja kalatalous	220	230	104,5	107,1	98,5
01 Kasvinviljely ja kotieläintalous, riistatalous ja niihin liittyvät palvelut	185	189	102,2	103,1	100,0
02 Metsätalous ja puunkorjuu	33	40	121,2	128,0	100,0
B Kaivostoiminta ja louhinta	32	104	325,0	335,7	250,0
C Teollisuus	227	100	44,1	45,1	40,7
10 Elintarvikkeiden valmistus	16	5	31,3	50,0	20,0
22 Kumi- ja muovituotteiden valmistus	26	19	73,1	78,6	66,7
25 Metallituotteiden valmistus (pl. koneet ja laitteet)	43	2	4,7	5,4	0,0
28 Muiden koneiden ja laitteiden valmistus	62	0	0,0	0,0	0,0
31 Huonekalujen valmistus	34	60	176,5	204,2	110,0
D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	2	2	100,0	100,0	0,0
E Vesihuolto, jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito	3	2	66,7	66,7	0,0
F Rakentaminen	129	98	76,0	78,0	33,3
G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen korjaus	111	65	58,6	51,7	66,7
H Kuljetus ja varastointi	62	37	59,7	60,8	54,5
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	63	54	85,7	100,0	83,3
J Informaatio ja viestintä	11	7	63,6	66,7	50,0
K Rahoitus- ja vakuutustoiminta	8	11	137,5	400,0	100,0
L Kiinteistöalan toiminta	10	8	80,0	100,0	33,3
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	41	33	80,5	104,2	47,1
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	61	43	70,5	82,6	63,2
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus; paikallinen sosiaalivakuutus	68	45	66,2	95,0	54,2
P Koulutus	67	86	128,4	110,5	135,4
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	257	189	73,5	100,0	71,3
R Taiteet, viihde ja virkistys	10	9	90,0	60,0	120,0
S Muu palvelutoiminta	30	24	80,0	66,7	85,7
T Kotitalouksien toiminta työnantajina	7	7	100,0	100,0	100,0
X Toimiala tuntematon	26	26	100,0	100,0	100,0

Polvijärven alueella vuonna 2020 työssä käyneistä 68 prosenttia oli polvijärveläisiä ja vajaa kolmannes asui muissa kunnissa. Kunnan alueella käytiin eniten työssä Joensuusta, Liperistä, Outokumusta ja Kontiolahdelta. Muista yksittäisistä kunnista Polvijärvi sai eniten työvoimaa Pohjois-Savon maakunnasta Kaavilta ja Kuopiosta. Lukumääräisesti eniten ulkopaikkakuntalaisia työskenteli kaivostoiminnan ja louhinnan (74), terveys- ja sosiaalipalvelujen

³⁰ <https://www.stat.fi/tup/msind/index.html>

(60), koulutuksen (56) ja teollisuuden (48) toimialoilla. Suurin ulkopaikkakuntalaisten työntekijöiden osuus oli kaivostoiminnan ja louhinnan (80 %) ja koulutuksen (67 %) toimialoilla. Teollisuuden työntekijöistä hieman alle puolet puolet ja kuljetuksen ja varastoinnin, tukku- ja vähittäiskaupan sekä julkisen hallinnon ja maanpuolustuksen toimialojen työntekijöistä noin kolmannes oli ulkopaikkakuntalaisia. (Taulukko 8.)

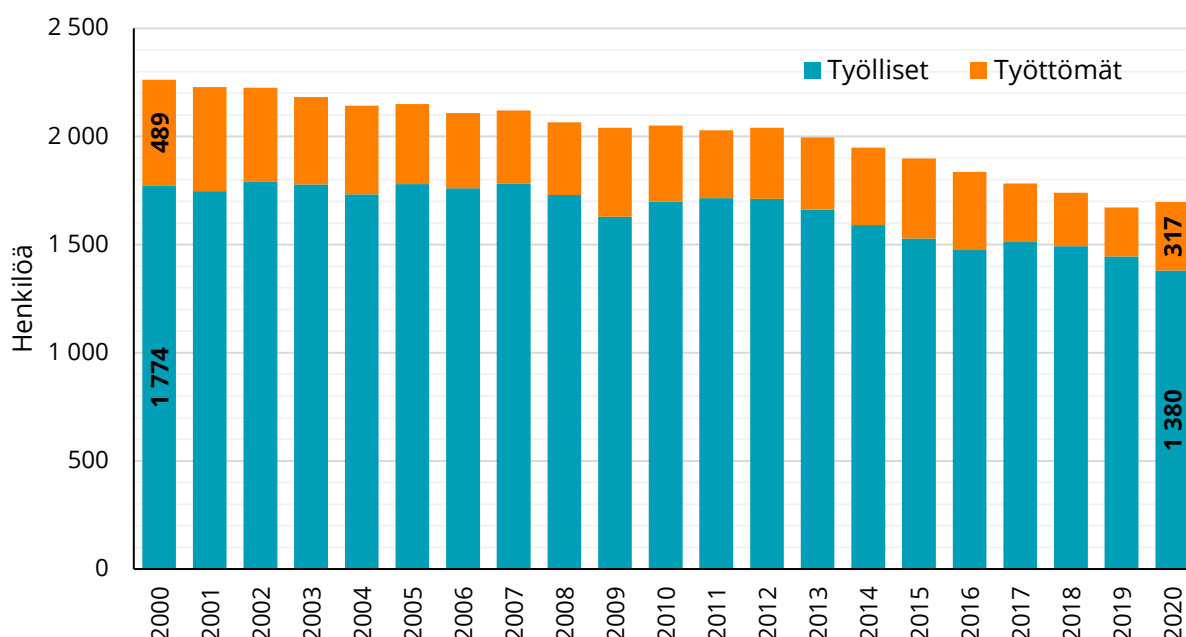
*Taulukko 8. Polvijärven alueella työssäkäyvät kotikunnan ja toimialan mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti³¹. (*prosenttia alueella työssäkäyvistä)*

Toimiala	Pol- vi- järvi	Sisäänpendelöijät						
		Joensuu	Liperi	Outokumpu	Kontiolahti	Muut kunnat	Yht. N	%*
Yhteensä	758	119	64	59	30	84	356	32,0
A Maatalous, metsätalous ja kalatalous	193	2	2	1	2	7	14	6,8
B Kaivostoiminta ja louhinta	18	11	6	24	0	33	74	80,4
C Teollisuus	57	19	10	7	2	10	48	45,7
D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto	1	0	1	0	0	0	1	50,0
E Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto	3	0	0	0	0	0	0	0,0
F Rakentaminen	54	3	4	1	1	10	19	26,0
G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen korjaus	46	5	4	2	9	3	23	33,3
H Kuljetus ja varastointi	19	3	0	1	1	4	9	32,1
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	26	1	6	1	0	2	10	27,8
J Informaatio ja viestintä	4	0	1	0	0	0	1	20,0
K Rahoitus- ja vakuutustoiminta	8	1	1	0	0	1	3	27,3
L Kiinteistöalan toiminta	8	0	0	0	0	0	0	0,0
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekn.toiminta	24	2	3	0	1	2	8	25,0
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	36	4	2	0	1	1	8	18,2
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus	34	8	2	3	2	1	16	32,0
P Koulutus	28	34	11	4	5	2	56	66,7
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	152	22	11	13	6	8	60	28,3
R Taiteet, viihde ja virkistys	5	2	0	0	0	0	2	28,6
S Muu palvelutoiminta	15	2	0	2	0	0	4	21,1
T Kotitalouksien toiminta työnantajina	5	0	0	0	0	0	0	0,0
Tuntematon	22	0	0	0	0	0	0	0,0

3.2 TYÖVOIMA

Polvijärvellä asui vuoden 2020 lopussa 1 697 työvoimaan kuuluvaa henkilöä. Heistä lähes 1 400 oli työllisiä ja noin 320 työttömiä. Työvoiman määrä pienentyi vuodesta 2000 noin 550 henkilöllä (–25 %). Työllisten määrä laski 22 prosentilla ja työttömien määrä vähentyi 35 prosentilla. (Kuvio 17.)

³¹ https://www.stat.fi/tup/vaesto_tyossakaynti/index.html

Kuvio 17. Polvijärvellä asuva työvoima vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, Työssäkäynti³².

Polvijärven työllisestä työvoimasta 79 prosenttia oli vuonna 2019 palkansaajia. Työllisistä 11 prosenttia oli maa- ja metsätalousyrittäjiä ja kymmenen prosenttia muiden alojen yrittäjiä. Työllisistä 47 prosenttia oli naisia. Miehet olivat naisia useammin ammattiasemaltaan yrittäjiä. Työllisistä miehistä toimi yrittäjinä 29 prosenttia ja työllisistä naisista vain 13 prosenttia. Myös palkansaajanaisten ja -miesten sosioekonomisessa asemassa oli eroja. Naisista suurin osa oli toimihenkilöitä ja miehistä työntekijöitä. (Taulukko 9.)

Taulukko 9. Polvijärven työllinen työvoima ammattiaseman ja sukupuolen mukaan vuonna 2019. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti³³.

Työllisten ammattiasema	Työllisten määrä	Osuus työllisistä, %		
		Kaikista	Naisista	Miehistä
Yrittäjät	308	21,3	12,9	28,9
- Maa- ja metsätalousyrittäjät	164	11,3	7,5	14,8
- Muut yrittäjät	144	10,0	5,4	14,1
Palkansaajat	1 137	78,7	87,1	71,1
Työlliset yhteensä	1 445	100,0	100,0	100,0
Palkansaajien sosioekonominen asema	Palkansaajien määrä	Osuus työllisistä, %	Osuus palkansaajista, %	
			Naisista	Miehistä
- Ylemmät toimihenkilöt	136	9,4	12,4	11,5
- Alemmat toimihenkilöt	466	32,2	60,4	19,6
- Työntekijät	525	36,3	26,5	67,8
- Tuntematon	10	0,7	0,7	1,1
Palkansaajat yhteensä	1 137	78,7	100,0	100,0

Vuonna 2020 Polvijärven työllisistä joka viides työskenteli terveys- ja sosiaalipalveluissa. Seuraavaksi eniten polvijärveläisiä työllistivät maa- ja metsätalous (15 %), teollisuus (15 %)

³² Suomen virallinen tilasto (SVT): Työssäkäynti [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-5528. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 30.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/tyokay>

³³ https://www.stat.fi/tup/vaesto_tyossakaynti/index.html

sekä tukku- ja vähittäiskauppa (8 %), Myös rakentaminen, julkinen hallinto ja maanpuolustus, hallinto- ja tukipalvelutoiminta sekä kuljetus ja varastointi olivat tärkeitä työllistäjiä. (Taulukko 10.)

Taulukko 10. Polvijärven työllinen työvoima toimialan ja korkeimman suoritettun koulutusasteen mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti³⁴.

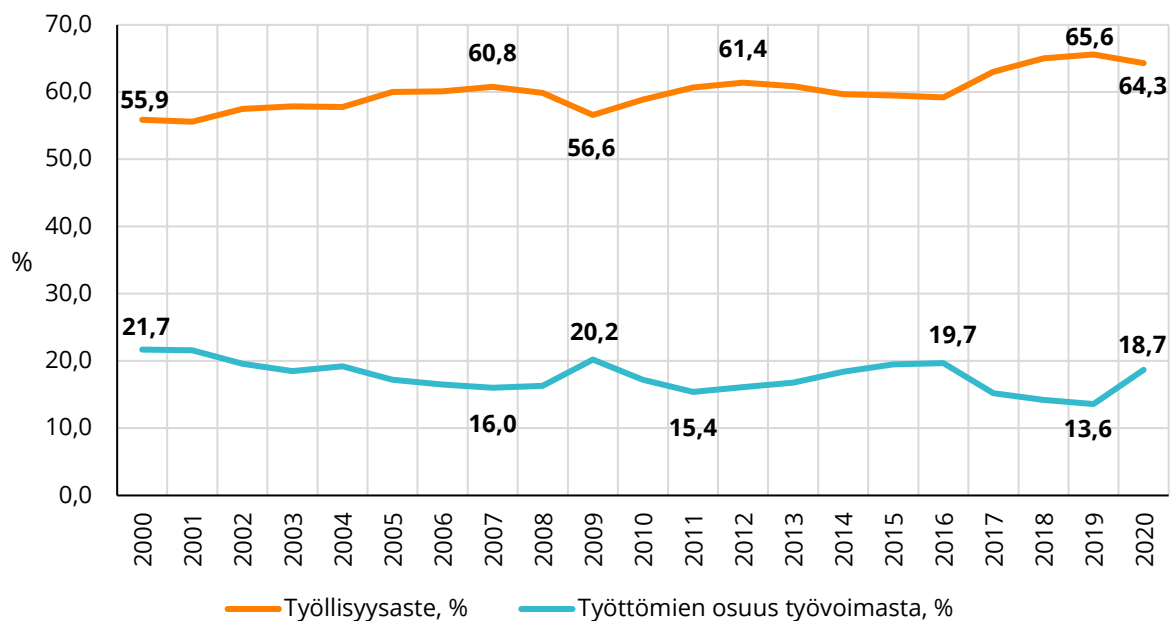
Toimiala	Koulutusaste, %				Yhteensä	
	Toi- nen aste	Alin kor- kea-aste / alempi kor- keakoulu- aste	Ylempi korkea- koulu- /tutkija- koulu- tusaste	Vain pe- rus- aste	N	%
Yhteensä	63,6	20,9	6,3	9,2	1 380	100,0
A Maatalous, metsätalous ja kalatalous	66,3	16,3	1,4	15,9	208	15,1
B Kaivostoiminta ja louhinta	64,0	12,0	12,0	12,0	25	1,8
C Teollisuus	76,7	11,7	2,9	8,7	206	14,9
D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto	50,0	50,0	0,0	0,0	4	0,3
E Vesihuolto, viemäri- ja jätevesi- huolto, jätehuolto	60,0	0,0	20,0	20,0	5	0,4
F Rakentaminen	82,9	5,4	0,0	11,7	111	8,0
G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen korjaus	69,0	19,0	2,6	9,5	116	8,4
H Kuljetus ja varastointi	72,5	9,8	0,0	17,6	51	3,7
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	76,7	14,0	0,0	9,3	43	3,1
J Informaatio ja viestintä	50,0	25,0	25,0	0,0	12	0,9
K Rahoitus- ja vakuutustoiminta	55,6	44,4	0,0	0,0	9	0,7
L Kiinteistöalan toiminta	36,4	18,2	9,1	36,4	11	0,8
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	46,5	32,6	14,0	7,0	43	3,1
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	80,0	11,4	0,0	8,6	70	5,1
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus	38,8	47,5	10,0	3,8	80	5,8
P Koulutus	32,1	12,5	48,2	7,1	56	4,1
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	52,7	34,8	8,7	3,8	264	19,1
R Taiteet, viihde ja virkistys	44,4	22,2	33,3	0,0	9	0,7
S Muu palvelutoiminta	56,7	40,0	0,0	3,3	30	2,2
T Kotitalouksien toiminta työnantajina	80,0	20,0	0,0	0,0	5	0,4
Tuntematon	68,2	13,6	0,0	18,2	22	1,6

Hieman yli neljäsosa Polvijärven työllisestä työvoimasta oli vuonna 2020 korkeakoulutettuja. Toisen asteen tutkinnon suorittaneita oli 64 prosenttia ja yhdeksällä prosentilla ei ollut perusasteen jälkeistä tutkintoa. Määrällisesti eniten korkeakoulutettuja työskenteli terveys- ja sosiaalipalveluissa (115), julkisessa hallinnossa ja maanpuolustuksessa (46), maa- ja metsätaloudessa (37) sekä koulutuksessa (34). Korkeakoulutettujen osuus oli suuri koulutuksen

³⁴ https://www.stat.fi/tup/vaesto_tyossakaynti/index.html

(61 %), julkisen hallinnon ja maanpuolustuksen (58 %) sekä taiteen, viihteen ja virkistykseen toimialoilla (56 %). Muilla aloilla enemmistö oli korkeintaan toisen asteen koulutuksen suorittaneita. Määrällisesti eniten ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa olevia työllisiä oli maa- ja metsätalouden, teollisuuden sekä tukku- ja vähittäiskaupan toimialoilla. (Taulukko 10.)

Polvijärven työllisyysasteen trendi oli kasvava tarkasteluajanjaksolla. Tarkastelujakson alin työllisyysaste (55,9 %) oli vuonna 2001 ja korkein (65,6 %) vuonna 2019. Vuonna 2020 koronapandemian aikana työllisyys laski hiukan. Työttömien osuus työvoimasta oli korkea koko tarkastelujakson ajan. Työttömien osuus oli korkeimmillaan (21,7 %) vuonna 2000 ja alhaisimmillaan (13,6 %) vuonna 2019. Vuonna 2020 työttömien osuus työvoimasta kasvoi merkittävästi, jolloin se nousi yli viidellä prosenttiyksiköllä vuodessa. (Kuvio 18.)

Kuvio 18. Polvijärven työllisyysaste sekä työttömien osuus työvoimasta³⁵ vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, StatFin, Kuntien avainluvut³⁶.

Työ- ja elinkeinoministerin työnvälitystilaston mukaan lokakuussa 2022 Polvijärvellä oli 177 työtöntä työnhakijaa, mikä oli vähemmän kuin samana ajankohtana kahtena edellisenä vuonna. Lokakuussa 2022 työttömien osuus työvoimasta oli 10,4 prosenttia, joten työttömien osuus työvoimasta vähentyi puolella prosenttiyksiköllä vuotta aiempaan verrattuna. Koko Pohjois-Karjalassa työttömien osuus työvoimasta oli 11,8 prosenttia. Lokakuussa 2022 Polvijärvellä työttömistä oli miehiä 60 prosenttia ja pitkäaikaistyöttömiä 48 prosenttia. Työvoimapalveluissa oli 7 prosenttia työvoimasta, ja aktivointiaste³⁷ (34 %) oli hieman korkeampi kuin koko Pohjois-Karjalassa (33,2 %). (Taulukko 11.)

³⁵ Työllisyysaste on 18–64-vuotiaiden työllisten osuus samanikäisestä väestöstä. Työvoimaan kuuluvat 15–74-vuotiaat henkilöt, jotka vuoden viimeisellä viikolla olivat työllisiä tai työttömiä. Vuodesta 2005 lähtien työllisten alaikäraja on ollut 18 vuotta. Aikasarjan vertailukelpoisuuden vuoksi työttömien osuus työvoimasta on laskettu tässä 18–74-vuotiaasta väestöstä. Lähde: Työssäkäyntitilasto, Tilastokeskus.

³⁶ <https://www.stat.fi/tup/alue/kuntienavainluvut.html#?year=2021&active1=SSS>

³⁷ Aktivointiaste = TE-hallinnon palveluissa olevien osuus työttömien työnhakijoiden ja TE-hallinnon palveluissa olevien summasta

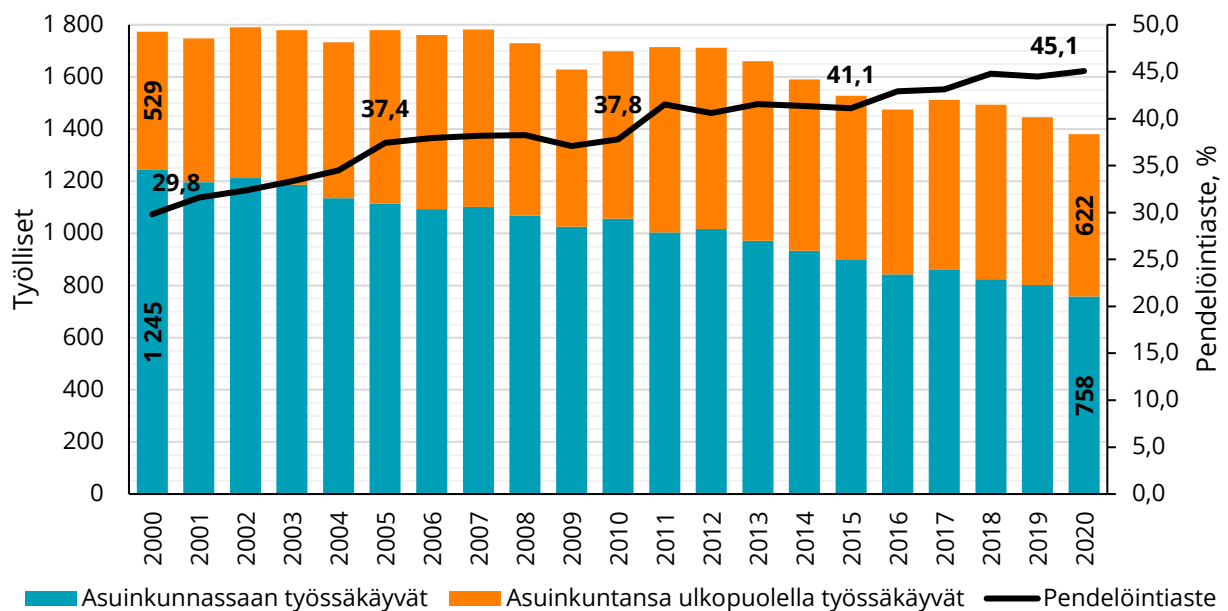
Taulukko 11. Työttömyys Polvijärvellä lokakuussa 2020, 2021 ja 2022. Lähde: TEM, Työnvälitystilasto³⁸.

Työttömyyden avainluvut	10/2020	10/2021	10/2022
Työttömät työnhakijat	273	230	177
TK:n Työssäkäyntitilaston työvoima	1740	1672	1697
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	15,7	13,8	10,4
Työttömät työnhakijat, miehet (% työttömistä)	158 (58 %)	139 (60 %)	107 (61 %)
Työttömät työnhakijat, naiset (% työttömistä)	115 (42 %)	91 (40 %)	70 (40 %)
Alle 20-v. työttömät työnhakijat (% työttömistä)	7 (3 %)	..	..
Alle 25-v. työttömät työnhakijat (% työttömistä)	23 (8 %)	9 (4 %)	9 (5 %)
Yli 50-v. työttömät työnhakijat (% työttömistä)	138 (51 %)	125 (54 %)	107 (61 %)
Vamm./pitkäaik.sair. työttömät työnhakijat (% työttömistä)	40 (15 %)	44 (19 %)	31 (18 %)
Ulkomaalaisia työttömiä työnhakijoita (% työttömistä)	6 (2 %)	..	..
Pitkäaikaistyöttömät (% työttömistä)	88 (32 %)	115 (50 %)	85 (48 %)
Aktivointiaste laskentapäivänä (%)	21,8	27,4	34,9
-TE-hallinnon palveluissa yhteensä (lkm.)	76	87	95
-TE-hallinnon palveluissa olevien osuus työvoimasta	10 %	7 %	7 %
-Työvoimakoulutuksessa olevat laskentapäivänä (lkm.)	..	..	..
- Valmennuksessa olevat laskentapäivänä (lkm.)	24	26	39
-Työllistettynä olevat laskentapäivänä (lkm.)	..	..	9
-Työ- ja koulutuskokeilussa olevat laskentapäivänä (lkm.)	..	..	..
-Vuorotteluvapaasijaiset laskentapäivänä (lkm.)	19	20	19
-Kuntouttavassa työtoiminnassa laskentapäivänä (lkm.)	18	26	19
-Omaehtoisessa opiskelussa laskentapäivänä (lkm.)	8	8	19
Avoimet työpaikat kuukauden laskentapäivänä (lkm.)	23	10	15
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana (lkm.)	273	230	177

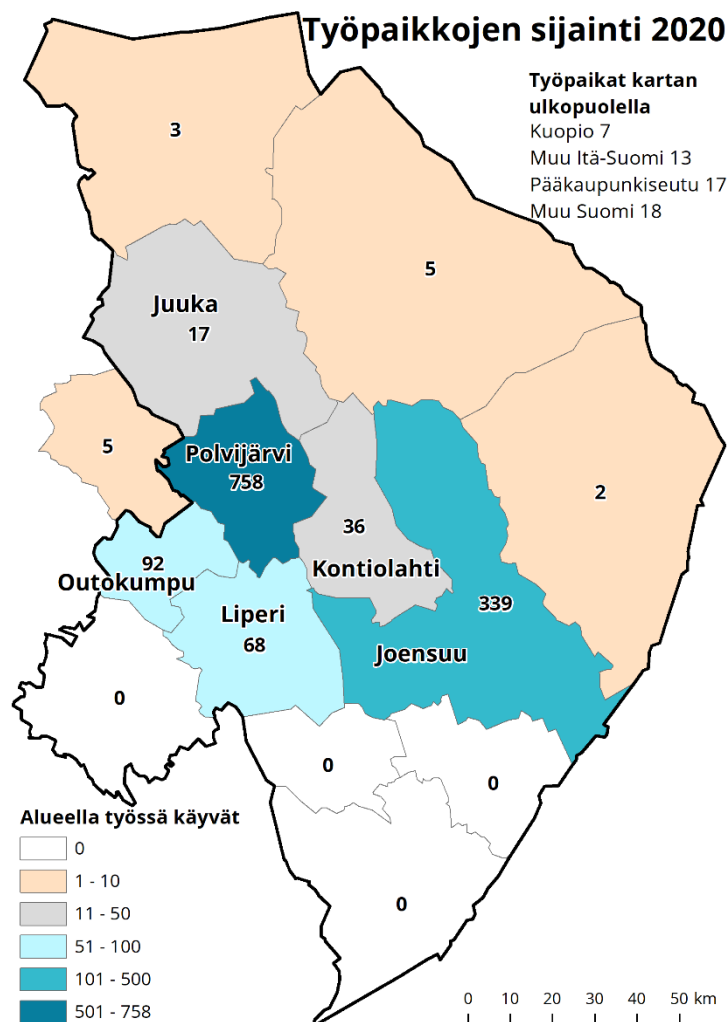
Polvijärveläisistä työllisistä 758 työskenteli vuonna 2020 kotikunnassaan ja 622 eli hieman vajaa puolet kävi työssä Polvijärven ulkopuolella. Pendelöivien eli kotikunnan ulkopuolella työssä käyvien määrä lisääntyi vain noin sadalla vuosina 2000–2020, mutta samanaikaisesti kotikunnassaan työssäkäyvien määrä vähentyi melkein 500:lla. Näin ollen, ulospendelöivien osuus kasvoi tarkasteluajanjaksolla 30 prosentista 45 prosenttiin. Polvijärvi kuuluu Joensuun työssäkäyntialueeseen³⁹. Joensuussa kävi työssä 25 prosenttia (399) Polvijärven työllisistä. Seuraavaksi eniten pendelöitiin Outokumpuun, Liperiin ja Kontiolahdelle. Kaikkiaan 96 prosenttia Polvijärven työllisestä työvoimasta työskenteli Pohjois-Karjalassa. Pohjois-Savossa ja pääkaupunkiseudulla kummassakin työskenteli noin 20 polvijärveläistä. Työssäkäynti muissa maakunnissa oli vähäistä. (Kuvio 19, Kartta 5.)

³⁸ Suomen virallinen tilasto (SVT): Työnvälitystilasto [verkkojulkaisu]. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 3.10.2022].
Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/tyonv>

³⁹ Kunta kuuluu keskuskunnan työssäkäyntialueeseen, jos sen työllisestä työvoimasta vähintään 10 prosenttia työllisestä työvoimasta pendelöi keskuskuntaan. [Luokitus: Työssäkäyntialueet 2023 | Tilastokeskus \(stat.fi\)](#)

Kuvio 19. Polvijärvellä asuvat työlliset työpaikan sijainnin mukaan vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, Työssäkäynti⁴⁰.

Kartta 5. Polvijärven työllisen työvoiman työpaikkojen sijaintikunnat vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti⁴¹.

⁴⁰ Suomen virallinen tilasto (SVT): Työssäkäynti [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-5528. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 30.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/tyokay>

⁴¹ https://www.stat.fi/tup/vaesto_tyossakaynti/index.html

Polvijärven työllisen työvoiman pendelöinnin määrä ja suhteellinen osuus vaihtelivat toimialoittain. Vuonna 2020 pendelöitiin eniten (149 työllistä) teollisuuden työpaikkoihin Pendelöinti oli määrällisesti ja suhteellisesti suurta myös terveys- ja sosiaalipalveluiden (112 työllistä), tukku- ja vähittäiskaupan (70 työllistä), rakentamisen (57 työllistä,) sekä julkisen hallinnon ja maanpuolustuksen (46 työllistä) toimialoilla. (Taulukko 12.)

Taulukko 12. Polvijärven työllinen työvoima työpaikan sijaintikunnan ja toimialan mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti⁴². (prosenttia työllisestä työvoimasta)*

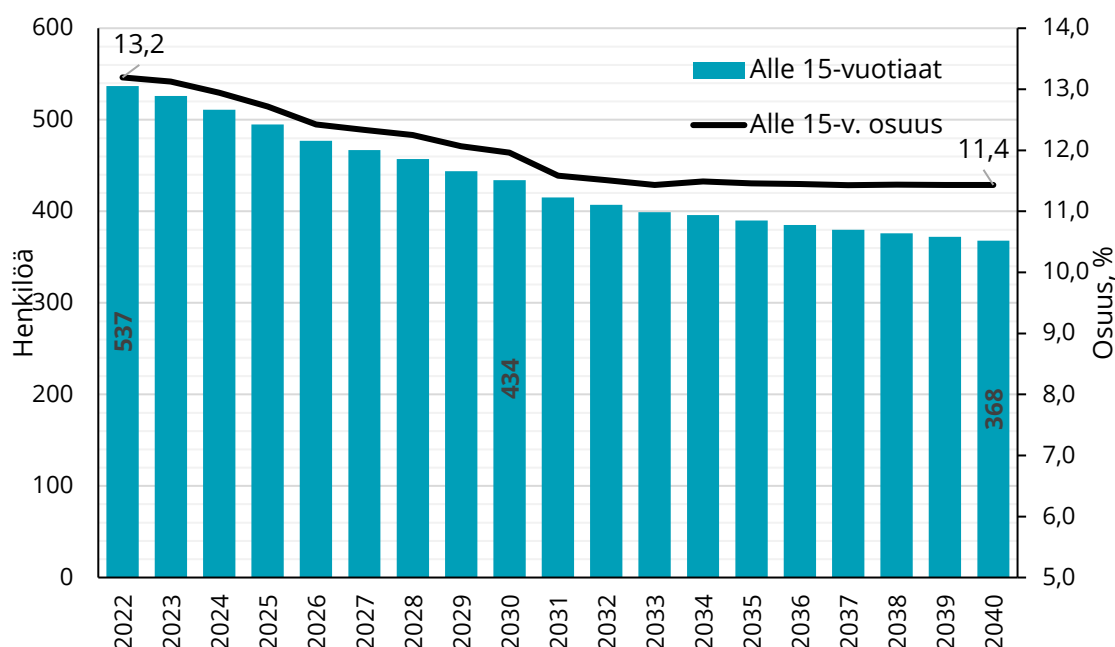
Toimiala	Polvi-järvi	Ulospendelöivät						
		Joensuu	Outokumpu	Liperi	Kontiolahti	Muut kunnat	Yht. N	%*
Yhteensä	758	339	92	68	36	87	622	45,1
A Maatalous, metsätalous ja kalatalous	193	7	1	1	2	4	15	7,2
B Kaivostoiminta ja louhinta	18	0	4	0	0	3	7	28,0
C Teollisuus	57	62	47	20	12	8	149	72,3
D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto	1	1	2	0	0	0	3	75,0
E Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto	3	2	0	0	0	0	2	40,0
F Rakentaminen	54	30	2	4	7	14	57	51,4
G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottori-ajoneuvojen korjaus	46	43	7	8	0	12	70	60,3
H Kuljetus ja varastointi	19	21	4	5	1	1	32	62,7
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	26	12	0	2	2	1	17	39,5
J Informaatio ja viestintä	4	6	0	0	0	2	8	66,7
K Rahoitus- ja vakuutustoiminta	8	0	0	0	1	0	1	11,1
L Kiinteistöalan toiminta	8	1	1	0	0	1	3	27,3
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	24	11	2	0	1	5	19	44,2
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	36	26	2	0	0	6	34	48,6
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus	34	31	3	2	3	7	46	57,5
P Koulutus	28	13	3	4	0	8	28	50,0
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	152	59	13	20	7	13	112	42,4
R Taiteet, viihde ja virkistys	5	2	0	0	0	2	4	44,4
S Muu palvelutoiminta	15	12	1	2	0	0	15	50,0
T Kotitalouksien toiminta työnantajina	5	0	0	0	0	0	0	0,0
Tuntematon	22	0	0	0	0	0	0	0,0

⁴² https://www.stat.fi/tup/vaesto_tyossakaynti/index.html

4 PALVELUJEN TARVE JA SAAVUTETTAVUUS

Väestömäärän ja -rakenteen muutokset vaikuttavat julkisten palvelujen järjestämiseen. Palvelutarpeiden muutokset edellyttävät palvelutarjonnan uudelleenmitoitusta. Polvijärvellä palvelujen tarjontaa on jouduttu sopeuttamaan voimakkaasti siten, että nykyisin lähes kaikki julkiset ja yksityiset kaupalliset palvelut sijaitsevat keskustaajamassa. 2010-luvulla lakkautettiin kyläkouluja muun muassa Kinahmossa, Hukkalassa ja Horsmanaholla. Nykyään Polvijärven koulut sijaitsevat keskustaajamassa ja Sotkuman kylässä. Perusopetus järjestetään yhtenäisessä Polvijärven koulussa, johon kuuluvat kirkonkylän koulukeskuksen 1.–9.-luokat sekä Sotkuman yksikön 1.–6.-luokat. Lukio sijaitsee keskustaajaman koulukeskuksessa, ja se tekee yhteistyötä Outokummun ja Juuan lukioden kanssa. Kunnan kahdesta päiväkodista toinen sijaitsee Sotkumassa ja toinen kuntakeskuksessa. Sosiaali- ja terveyspalvelut ovat keskittyneet keskustaajamaan kahta hoitokotia lukuun ottamatta. Polvijärven terveyskeskus päivystää arkisin ja pelastuspalveluista vastaa Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen Polvijärven paloasema. Kaupallisista palveluista löytyy mm. apteekki, posti, kaksi päivittäistavara-kauppaa, kylmä huoltoasema ja eläinlääkäri. Merkittävimmät urheilupaikat ovat urheilukenttä, jäähalli ja vapaa-ajanhalli Vapari.

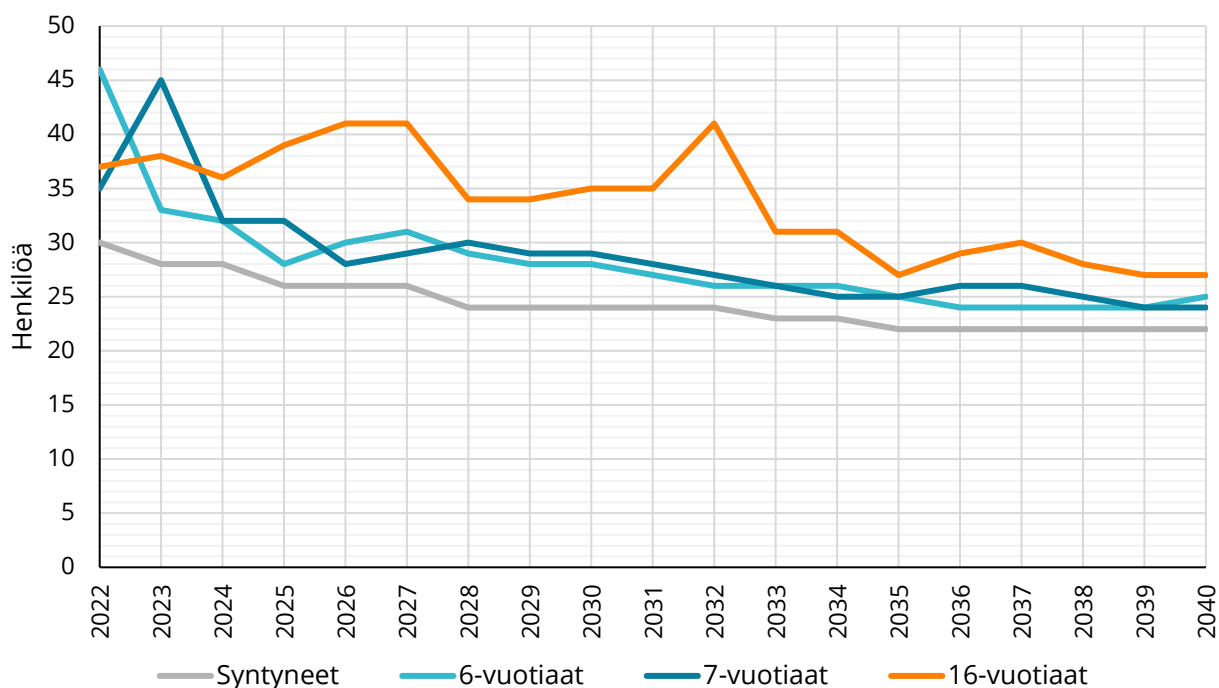
Kasvatus- ja opetuspalvelujen tarpeen määrittää lasten määrä. Tilastokeskus ennustaa Polvijärven alle 15-vuotiaan väestön määrän vähenevän. Alle 15-vuotiaiden lasten määrän ennustetaan vähenevän vuoteen 2030 mennessä 434:ään ja vuoteen 2040 mennessä 368 lapseen. Lasten määrän vähenemisen ennustetaan jatkuvan 2020-luvulla nopeana ja hidastuvan 2030-luvulla. Vuotuisen vähenemisen ennustetaan olevan 2020-luvulla noin 15 lasta ja 2030-luvulla viisi lasta vuodessa. Samanaikaisesti alle 15-vuotiaiden osuuden kunnan väestöstä ennustetaan pienenevän lähes kaksi prosenttiyksikköä. (Kuvio 20.)

Kuvio 20. Polvijärven alle 15-vuotiaan väestön ennustettu määrä ja osuus koko väestöstä vuosina 2022–2040. Lähde: Tilastokeskus, Väestöennuste⁴³.

⁴³ Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestöennuste [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-5137. Helsinki: Tilastokeskus [Vii-tattu: 12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/vaenn>

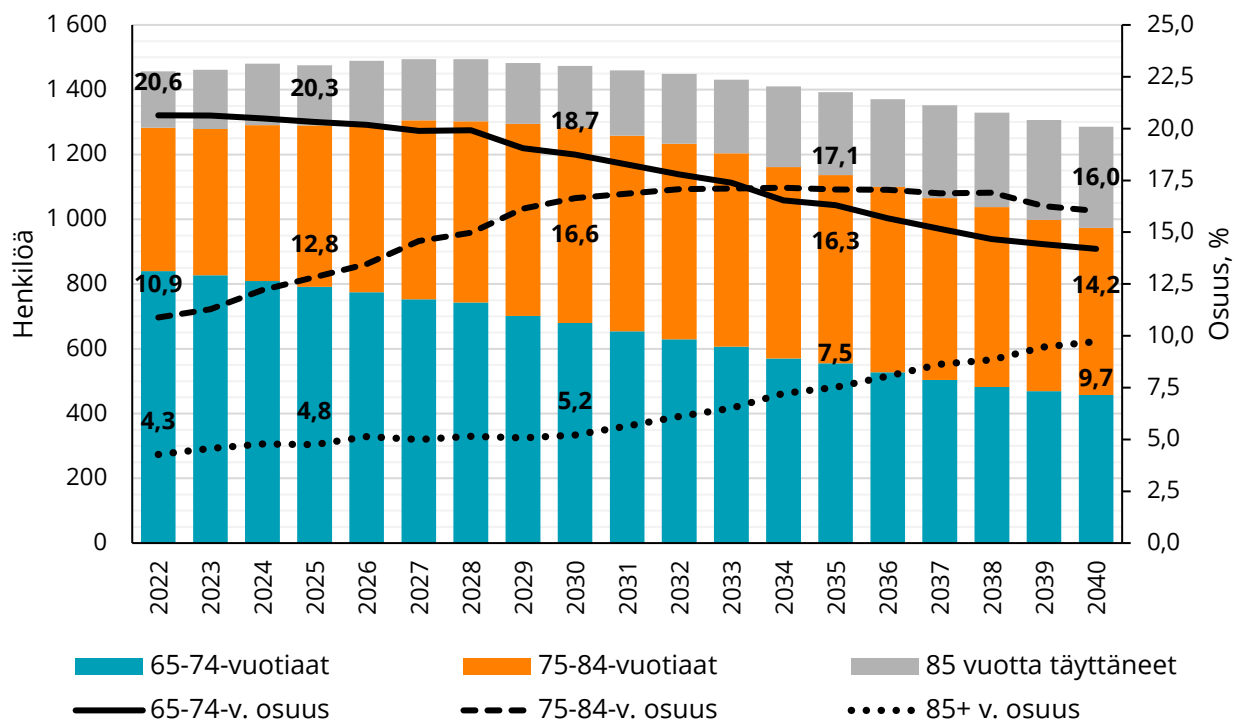
Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan Polvijärvellä syntyvien lasten määrä vähenee edelleen 2020-luvulla ja vakiintuu 2030-luvulla 22 syntyvään lapseen vuodessa. Myös 6- ja 7-vuotiaiden eli esikoulun ja koulun aloittavien ikäluokkien koon ennustetaan pienenevän. Ennusteessa koulutaipaleensa aloittavien lasten määrä vähenee 2020-luvun puolivälissä 28 lapseen vuodessa ja 2030-luvulla 25 lapseen vuodessa. Samoin 16-vuotiaiden lukion tai toisen asteen ammatillisen koulutuksen aloittavien ikäluokan ennustetaan pienenevän 2030-luvulla. 2020-luvulla 16-vuotiaiden ikäluokan koon ennustetaan olevan 35–40 henkilöä ja laskevan 2030-luvun puoliväliin mennessä noin vajaaseen 30 henkilöön, mille tasolle se näyttäisi vakiintuvan. (Kuvio 21.)

Kuvio 21. Syntyneiden sekä 6-, 7- ja 16-vuotiaiden ikäluokkien ennustettu koko Polvijärvellä vuosina 2022–2040. Lähde: Tilastokeskus, Väestöennuste; Väestörakenne⁴⁴.

Ikääntyneiden määrä ja toimintakyky määrittävät ikäihmisten palvelujen tarvetta. Polvijärvellä ikäihmisten palvelujen tarve kasvaa, sillä kunnan väestö ikääntyy. Ennusteen mukaan Polvijärven 65 vuotta täyttäneiden määrä kasvaa hienoisesti 2030-luvun taitteeseen. Tämän jälkeen 65 vuotta täyttäneiden määrä ennusteen mukaan vähenee hitaasti. Ennusteen lopulla vuonna 2040 65 vuotta täyttäneitä arvellaan olevan melkein 200 henkilöä vähemmän kuin vuoden 2022 lopulla, jolloin heitä ennustetaan olevan noin 1 460. Kunnan väestö ikääntyy, sillä 85 vuotta täyttäneiden osuuden väkiluvusta ennustetaan yli kaksinkertaistuvan vuoteen 2040 mennessä ja 75–84-vuotiaiden osuus kasvaa 11 prosentista 16 prosenttiin samana ajankohtana. Vuonna 2040 65 vuotta täyttäneitä ennustetaan olevan 40 prosenttia Polvijärven asukkaista. (Kuvio 22.)

⁴⁴ Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestöennuste [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-5137. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/vaenn>; Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne [verkkajulkaisu]. ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/vaerak>

Kuvio 22. 65 vuotta täyttäneiden ennustettu määrä ja osuus Polvijärven väestöstä vuosina 2022–2040. Lähde: Tilastokeskus, Väestöennuste; Väestörakenne⁴⁵.

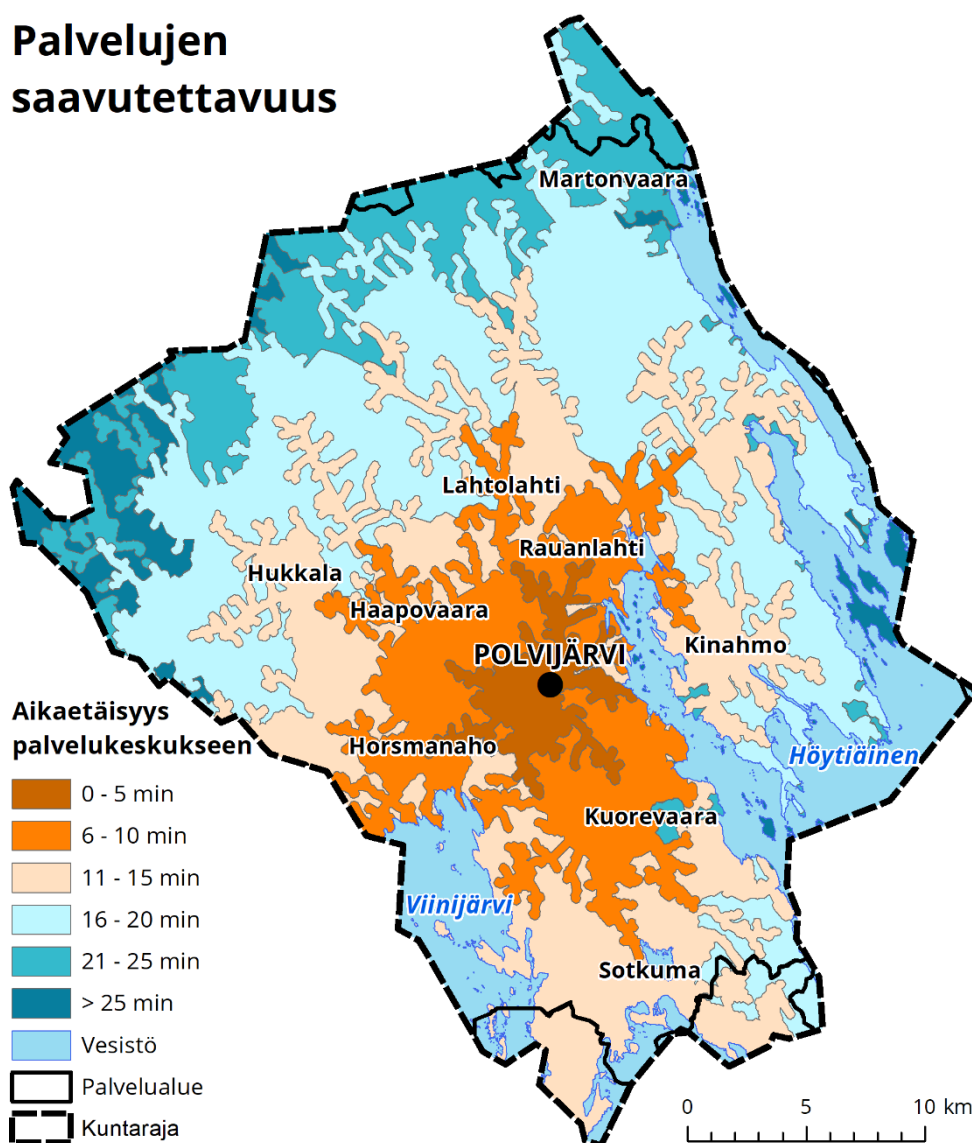
Palvelun saavutettavuuteen vaikuttavat palvelun sijainti ja sen käyttäjän asuinpaikka sekä palvelun tavoittamiseksi tehdyn matkan matkavastukset, joita voidaan mitata esimerkiksi etäisyytenä, käytettynä aikana tai rahallisena kustannuksena. Tässä palvelujen saavutettavuutta tarkastellaan aikaetäisyytenä henkilöautolla kuljettaessa kuntalaisten asuinpaikoilta lähimpään palvelukeskukseen, jossa sijaitsevat viikoittain tarvittavat julkiset ja yksityiset palvelut. 95 prosentille polvijärveläisistä kunnan keskustaajama on lähin palvelukeskus. Sotkuman lounaispuolella Viinijärvi ja kaakkoispuolella Ylämylly ovat lähimpiä palvelukeskuksia. Aivan kunnan kaakkoisnurkasta katsottuna Joensuun Noljaikan palvelut ovat lähimpänä, kun taas kunnan pohjoisreunalta on lyhin matka Juuan palveluihin. Valtaosalle Polvijärven väestöstä palvelut ovat lähellä, sillä vuonna 2021 kuntalaisista 90 prosenttia asui enintään 15 minuutin etäisyydellä lähimmästä palvelukeskuksesta. Polvijärveläisten mediaanietäisyys lähimpään palvelukeskukseen oli yli seitsemän ja puoli minuuttia. (Taulukko 13, Kartta 6.)

⁴⁵ Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestöennuste [verkojulkaisu]. ISSN=1798-5137. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/vaenn>; Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne [verkojulkaisu]. ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/vaera>

Taulukko 13. Polvijärven kunnan asukkaiden aikaetäisyys lähimpään palvelukeskukseen henkilöautolla vuonna 2021. Lähde: Suomen ympäristökeskus, YKR; Väylävirasto, Digiroad.

Etäisyys palvelukeskukseen	Palvelukeskus							Kum. %
	Väestö yht.	Polvijärvi	Ylämylly	Viinijärvi	Noljakka	Juuka	Osuus väestöstä, %	
0–5 min	1 674	1 674					40,8	40,8
6–10 min	896	882	14				21,9	62,7
11–15 min	1 116	950	115	51			27,2	89,9
16–20 min	360	338	9	2	3	8	8,8	98,7
21–25 min	49	32				17	1,2	99,9
Yli 25 min	3	3					0,1	100,0
Osuus väestöstä, %	100,0	94,7	3,4	1,3	0,1	0,6	100,0	

Palvelujen saavutettavuus

Kartta 6. Aikaetäisyys lähimpään palvelukeskukseen maanteitä pitkin henkilöautolla sekä keskusten palvelualueiden (alue, jolta on lyhin matka ko. keskukseen) rajat. Lähde: Väylävirasto, Digiroad.

5 KUNTATALOUS

Väestön väheneminen ja vanheneminen haastavat Polvijärven, kuten muidenkin kuntien, taloutta. Kuntakonsernin pitkän aikavälin taloudellista kehitystä kuvaava kertynyt ylijäämä oli Polvijärvellä 3 600 euroa asukasta kohden vuonna 2021. Pohjois-Karjalassa ja Polvijärven kanssa saman kokoluokan kunnissa keskimäärin ylijäämää oli kertynyt vajaat 1 800 euroa asukasta kohden. Polvijärven omavaraisuusaste (73,4 %) oli merkittävästi verrokkeja korkeampi. Polvijärvellä oli vuonna 2021 kertynyt velkaa huomattavasti verrokkeja vähemmän (1 963 e/as.), mutta sen lainanhoitokyky oli verrokkeja heikompi (1,2). Polvijärven tuloveroprosentti oli verrokkeja matalampi (20,25 %) ja myös sen verotulot (3 050 e/as.) olivat verrokkeja pienemmät. Kunnan saamat valtionosuudet (3 789 e/as.) olivat suurin piirtein samaa luokkaa kuin verrokeilla, mutta huomattavasti koko maan keskiarvoa korkeammat. Opetus- ja kulttuuritoimen nettokäyttökustannukset olivat Polvijärvellä verrokkeja pienemmät (1 733 e/as.). Sen sijaan sosiaali- ja terveystoimen kustannukset (4 380 e/as.) olivat maakunnan keskiarvoa korkeammat ja lähes yhtä suuret kuin saman kokoluokan kunnissa keskimäärin. Sekä korkeat sote-menot että valtionosuuksien suuruus johtuvat merkittävilta osin Polvijärven korkeasta sairastavuudesta ja ikääntyvästä väestöstä. (Taulukko 14.)

Taulukko 14. Polvijärven kuntakonsernin taloudelliset tunnusluvut vuonna 2021. Lähde: Kuntaliitto, Kuntatalouden tilastot; Tilastokeskus, Kuntien avainluvut⁴⁶.

Tunnusluku	Polvijärvi	Pohjois-Karjala	2001–5000 as. kunnat	Manner-Suomi
Kertynyt ylijäämä, €/as.	3 601	1 754	1 792	2 984
Omavaraisuusaste, %	73,4	42,3	41,6	42,3
Vuosikatteen suhde poistoihin, %	38,7	122,1	148,3	140,4
Tulovero, %	20,25	20,73	21,31	20,02
Verotulot, €/as.	3 050	3 744	3 890	4 604
Valtionosuudet, €/as.	3 789	3 315	3 957	2 045
Lainat ja vuokravastuut, €/as.	1 963	6 863	6 455	9 065
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	23,0	58,6	53,1	82,6
Laskennallinen lainanhoitokate	1,2	1,4	1,7	1,3
Opetus- ja kulttuuritoimen nettokäyttökustannukset, €/as. (2020)	1 733	1 844	1 931	2 079
Sosiaali- ja terveystoimen nettokäyttökustannukset, €/as. (2020)	4 380	3 920	4 515	3 622

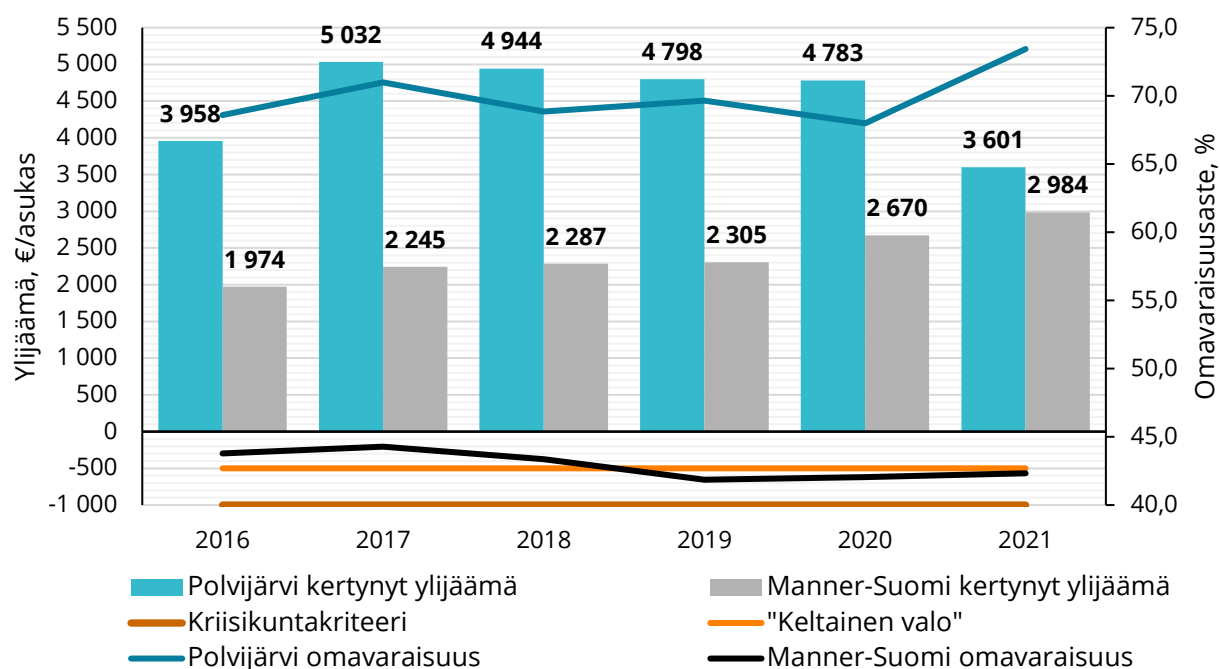
Seuraavaksi tarkastellaan Polvijärven viime vuosien taloudellista kehitystä kuntalaissa (410/2015) määriteltyjen rahoituksen riittävyttä ja vakavaraisuutta kuvaavien talouden tunnuslukujen pohjalta. Lain mukaan tunnuslukujen raja-arvojen täytyessä kunta voidaan todeta kriisikunnaksi, jolloin käynnistetään arviointimenettely, jossa selvitetään kunnan mahdollisuudet turvata asukkaalleen lakisääteiset palvelut. Laissa määritetään kuusi kriteeriä, joista kaksi kuntakonsernin taloudellista alijäämää koskevaa kriteeriä voi täytyessään yksinään käynnistää arviointimenettelyn. Myös neljä muuta kriteeriä voivat yhdessä käynnistää

⁴⁶ <https://www.kuntaliitto.fi/talous-ja-elinvoima/kuntatalouden-tilastot>; <https://www.stat.fi/tup/alue/kuntienavainluvut.html#?year=2021&active1=SSS>

menettelyn niiden kaikkien täyttyessä kahtena peräkkäisenä vuotena. Lisäksi taloudellisille tunnusluvuille on esitetty (HE 280/2018) myös väljemmät raja-arvot, ns. "keltaiset valot", jotka eivät johda arviointimenettelyn käynnistämiseen, mutta joiden täyttyessä kunnan tulisi kiinnittää erityistä huomioita taloutensa kehitykseen ja analysointiin.

Yksi parhaista kunnan taloudellista tilaa kuvaava tunnusluku on kertynyt ylijäämä. Se ei kuvaa kunnan senhetkistä tilaa, vaan pidemmän aikavälin kehitystä. Ylijäämä kasvattaa kunnan vakavaraisuutta eli alijäämän sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Toinen kuntakonsernin vakavaraisuutta kuvaava mittari on omavaraisuusaste. Se ilmaisee, kuinka suuri osa konsernin pääomasta on omaa pääomaa. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä voi käynnistää ns. kriisikunnan arviointimenettelyn, mikäli kunta ei ole kattanut alijäämää neljässä vuodessa. Menettely voidaan käynnistää myös, mikäli viimeisimmässä konsernitilinpäätöksessä kertynyttä alijäämä on vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltävässä vähintään 500 euroa asukasta kohden. (Rainio 2018⁴⁷, Kuntaliitto 2020⁴⁸.)

Polvijärven kuntakonsernin ylijäämä vuonna 2021 oli 3 601 euroa asukasta kohden. Enimmillään kertynyttä ylijäämää, yli 5 000 euroa asukasta kohden, oli vuonna 2017. Tämän jälkeen Polvijärven kuntakonsernin tulos on ollut joka vuosi tappiollinen ja kertyneen ylijäämän määrä on vähentynyt, erityisesti vuonna 2021. Silti Polvijärvelle oli kertynyt ylijäämää koko vuosien 2016–2021 tarkastelujakson ajan huomattavasti Manner-Suomen keskiarvoa enemmän. Myös Polvijärven omavaraisuusaste oli koko tarkastelujakson erittäin korkea. Vuonna 2021 konsernin omavaraisuusaste oli 73 prosenttia, mikä oli reilusti Manner-Suomen keskiarvoa korkeampi. (Kuvio 23.)

Kuvio 23. Polvijärven kuntakonsernin kertynyt ylijäämä ja omavaraisuusaste vuosina 2016–2021. Lähde: Kuntaliitto, Kuntatalouden tilastot⁴⁹.

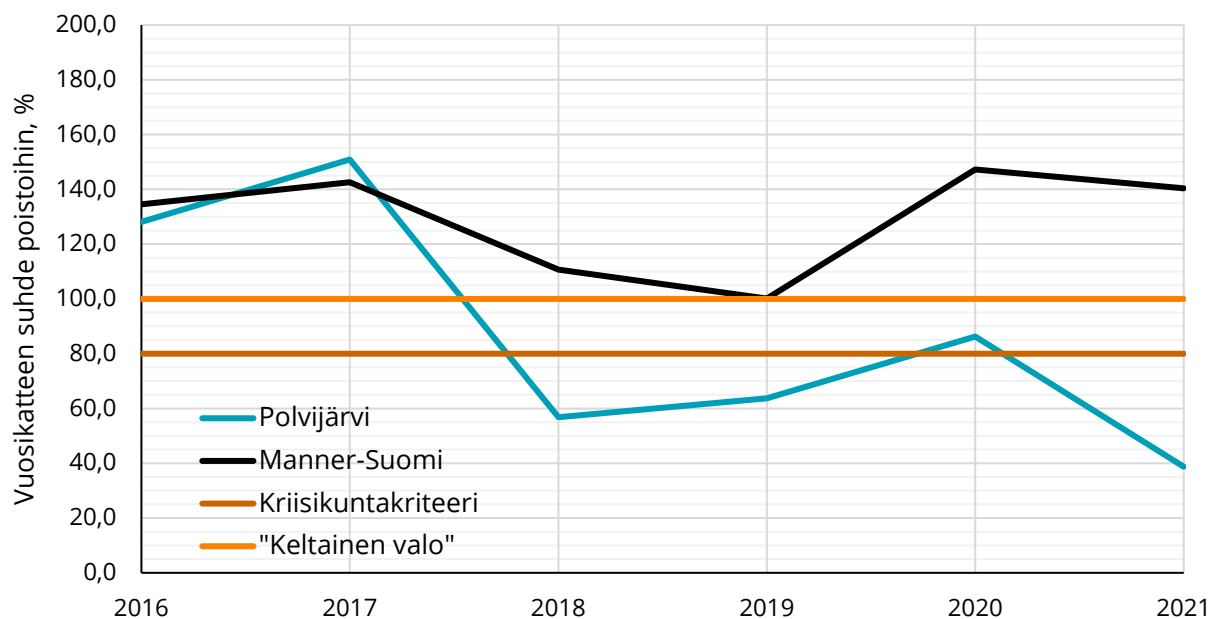
⁴⁷ Henrik Rainio (2018). Kriisikuntakriteerit muuttumassa – parempaan suuntaan <https://web.archive.org/web/20211205025019/https://www.kuntaliitto.fi/blogi/2018/kriisikuntakriteerit-muuttumassa-parempaan-suuntaan> Viitattu 19.10.2021.

⁴⁸ Kuntaliitto 30.11.2020. Uudet kriisikuntakriteerit. <https://web.archive.org/web/20211019143037/https://www.kuntaliitto.fi/talous/budjetointi-ja-taloussuunnittelu/uudet-kriisikuntakriteerit> Viitattu 19.10.2021.

⁴⁹ <https://www.kuntaliitto.fi/talous-ja-elinvoima/kuntatalouden-tilastot>

Kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on yksi parhaista kunnan talouden tasapainon mittareista ja se kuvaa erityisesti kunnan lyhyen aikavälin tilannetta. Jos vuosikate riittää poistoihin, kunnan talous on tasapainossa. Kriisikuntakriteerinä on se, että vuosikate kattaa alle 80 prosenttia poistoista. ”Keltaisen valon” raja-arvona pidetään vuosikatteen 100 prosentin osuutta poistoista eli tilannetta, jossa vuosikate riittää juuri ja juuri poistoihin. (Rainio 2018, Kuntaliitto 2020.)

Polvijärven kuntakonsernin tappiolliset tulokset vuosina 2018–2021 näkyvät myös vuosikatteen suhteessa poistoihin. Vuonna 2021 konsernin vuosikate kattoi vain 39 prosenttia poistoista. Polvijärvi täytti vuosikatteen nykyisen kriisikuntakriteerin myös vuosina 2018 ja 2019. (Kuvio 24.)

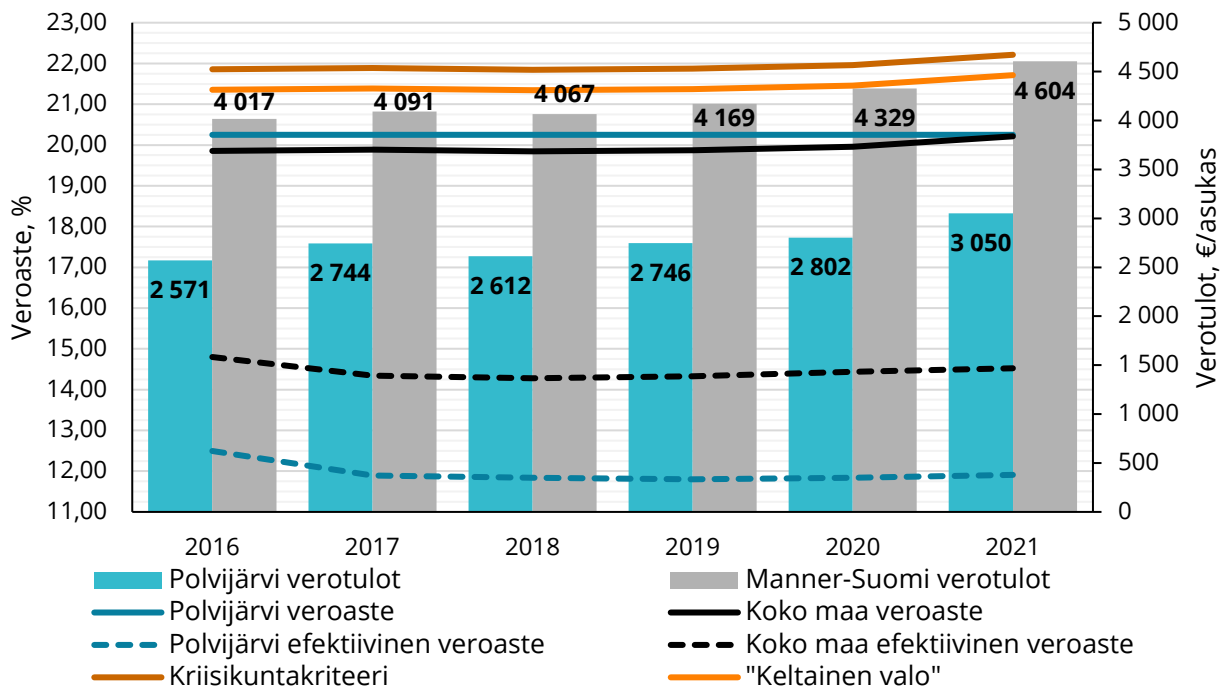
Kuvio 24. Polvijärven kuntakonsernin vuosikatteen suhde poistoihin vuosina 2016–2021. Lähde: Kuntaliitto, Kuntatalouden tilastot⁵⁰.

Kuntavero on kuntien tärkein tulonlähde ja kunnilla on itsehallintoon perustuva oikeus päättää veroprosentistaan. Kriisikuntakriteerinä tuloveroprosentti kuvaa osaltaan kunnan taloudellista liikkumavaraa, sillä korkean tuloveroprosentin kunnalla on vähemmän liikkumavaraa kuin matalan veroprosentin kunnalla. Kriteerin raja-arvona on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä koko maan keskiarvoa korkeampi tuloveroprosentti. ”Keltaisen valon” raja-arvona on 1,5 prosenttiyksikköä keskimääräistä korkeampi tuloveroprosentti. (Rainio 2018, Kuntaliitto 2020.)

Polvijärven tuloveroprosentti on vuosina 2016–2021 ollut 20,25 prosenttia. Koko maan keskimääräinen veroaste vuonna 2021 oli 20,21 ja kriisikuntakriteerin raja 22,21 prosenttia. Polvijärvi sai vuonna 2021 verotuloja 3 050 euroa asukasta kohden, kun vuosina 2016–2020 verotulot vaihtelivat 2 600 ja 2 800 euron välillä. Polvijärven verotulot olivat vain 66 prosenttia Manner-Suomen keskimääräisestä verotulosta. Polvijärven keskimääräistä korkeampi veroaste ja pienemmät verotulot kertovat polvijärveläisten keskiarvoa matalammasta tulo-tasosta ja siten heikosta veronmaksukyvyistä. Vaikka Polvijärven nimellinen tuloveroprosentti oli 20,25, kunnan todellinen (efektiivinen) veroaste vuonna 2021 oli vain

⁵⁰ <https://www.kuntaliitto.fi/talous-ja-elinvoima/kuntatalouden-tilastot>

11,91 prosenttia. Efektiivinen veroaste kertoo maksuunpannun kunnallisveron suhteen ansiotuloihin ja huomioi kunnallisverotuksessa tehtävät erilaiset vähennykset. Vähennykset painottuvat alemmille tulotasolle, jolloin efektiivinen veroaste on alhaisempi. Mitä pienempi nimellisen ja efektiivisen veroasteen erotus on, sitä maksukykyisempiä kunnan asukkaat ovat. Vuonna 2021 Polvijärven nimellisen ja efektiivisen veroasteen erotus oli 8,3 prosenttiyksikköä, kun Manner-Suomen keskimääräinen erotus oli 5,7 prosenttiyksikköä. (Kuntaliitto 2019⁵¹, Kuvio 25.)

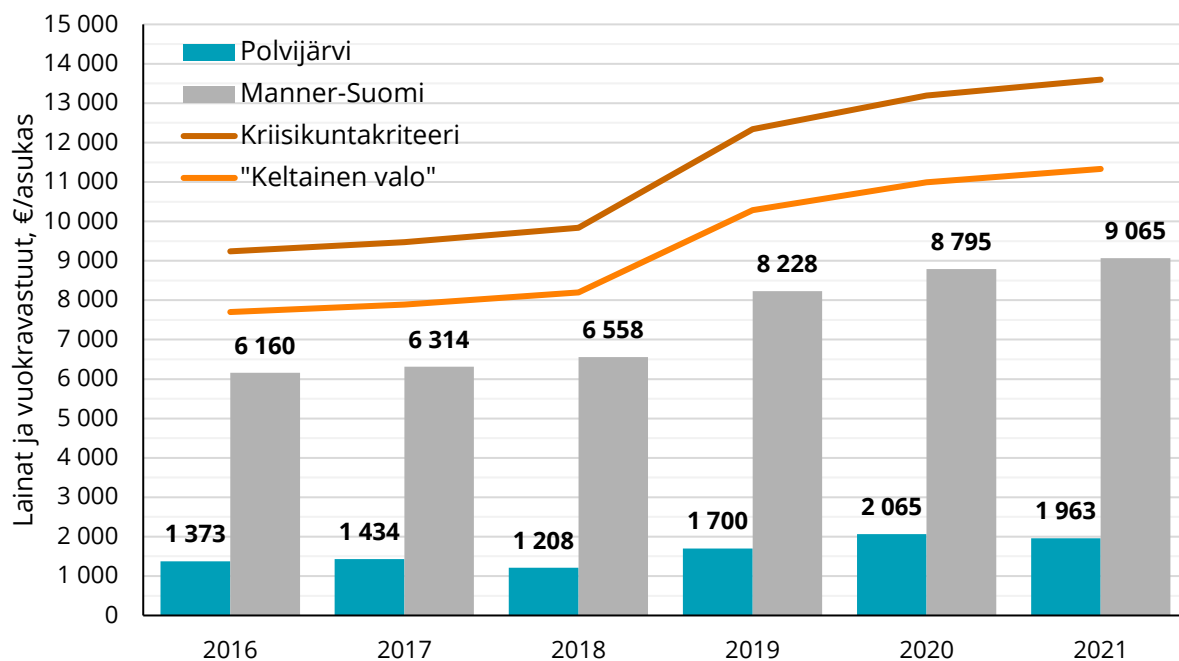
Kuvio 25. Polvijärven tuloveroaste sekä verotulot vuosina 2016–2021. Lähde: Kuntaliitto, Kuntatalouden tilastot⁵².

Lainakannalla tarkoitetaan kunnan tai konsernin korollista vierasta pääomaa, käytännössä velkaa. Velan maksuvelvoitteet ovat usein kiinteitä ja ne on pystyttävä hoitamaan, vaikka kuntakonsernin tulos heikkenisi. Tämän vuoksi lainat ovat yksi kriisikuntakriteereistä. Vuodesta 2022 alkaen kriteeristössä huomioidaan lainamäärän lisäksi myös vuokravastuut. Tämä kuvastaa paremmin kunnan taloudellista todellisuutta nykypäivänä, kun esimerkiksi kiinteistöjen leasing-järjestelyt ovat yleistyneet. Kriisikuntakriteerin raja-arvo on 50 prosenttia ja "keltaisen valon" raja-arvo 25 prosenttia koko maan keskimääräistä korkeammat laina- ja vuokravastuut. (Rainio 2018, Kuntaliitto 2020.)

Polvijärven kuntakonsernin lainat ja vuokravastuut olivat vuonna 2021 noin 1 960 euroa asukasta kohden, mikä oli vain 22 prosenttia Manner-Suomen keskiarvosta. Vuoteen 2018 asti laskelmassa on huomioitu ainoastaan konsernin lainat, mutta 2019 alkaen myös vuokravastuut. Polvijärven lainat laskivat vuosina 2016–2018 noin 1 400 eurosta 1 200 euroon. Vuosina 2019–2021 konsernin vastuut vaihtelivat 1 700 ja 2 100 euron välillä. Vuokravastuiden osuus Polvijärven tunnusluvusta oli vuosina 2019–2021 pieni laskien 550 eurosta reiluun 300 euroon. (Kuvio 26.)

⁵¹ Kuntaliitto 18.11.2019. Kuntien veroprosentit ja efektiiviset veroasteet. [https://web.archive.org/web/20211019085353/https://www.kuntaliitto.fi/talous/verotus/kuntien-veroprosentit/kuntien-veroprosentit-ja-efektiiviset-veroasteet](https://web.archive.org/web/20211019085353/https://www.kuntaliitto.fi/talous/verotus/kuntien-veroprosentit/kuntien-veroprosentit/kuntien-veroprosentit-ja-efektiiviset-veroasteet) Viitattu 19.10.2021.

⁵² <https://www.kuntaliitto.fi/talous-ja-elinvoima/kuntatalouden-tilastot>

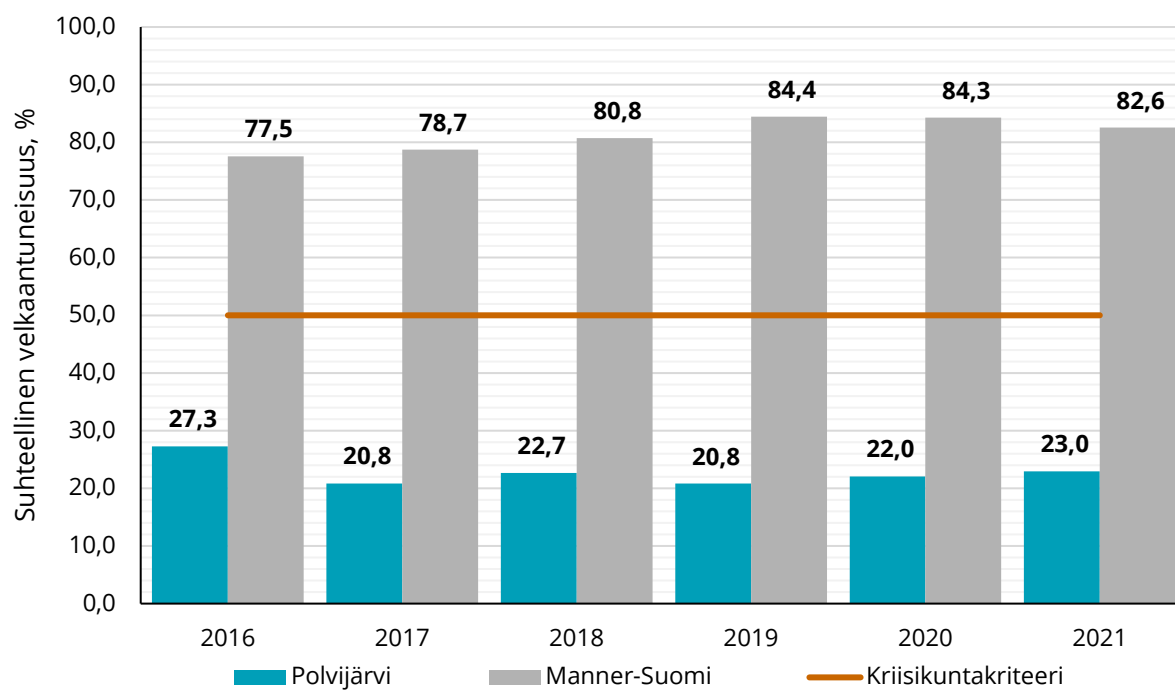

Kuvio 26. Polvijärven kuntakonsernin lainat ja vuokravastuut vuosina 2016–2021. Vuoteen 2018 asti on huomioitu ainoastaan konsernin lainakanta, vuodesta 2019 alkaen myös vuokravastuut. Lähde: Kuntaliitto, Kuntatalouden tilastot⁵³.

Yksi kuntakonsernin vakavaraisuutta kuvaava tunnusluku on suhteellinen velkaantuneisuus. Se mittaa tuottojen riittävyyttä velkojen hoitoon eli kuinka paljon konsernin käyttötuoloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä vähäisempää suhteellinen velkaisuus on, sitä paremmat mahdollisuudet kuntakonsernilla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Suhteellinen velkaantuneisuus oli vuoteen 2021 asti yksi kriisikuntakriteeri ja sen raja-arvo oli vähintään 50 prosentin velkaantuneisuus. Vuodesta 2022 alkaen kuntakonsernin velanhoitokykyä kuvaava laskennallinen lainanhoitokate korvasi suhteellisen velkaantuneisuuden kriisikuntakriteerinä. Laskennallinen lainanhoitokate ilmaisee vuosikatteen suhteen lainojen korkokuluihin ja laskennallisiin lyhennyksiin. Laskennallinen lainanhoitokatte kriisikuntakriteerin raja-arvo on 0,8 ja keltaisen valon raja-arvo 1,0 eli tilanne, jossa konsernin vuosikate riittää juuri ja juuri lainanhoitokulujen kattamiseen. (Raiio 2018, Kuntaliitto 2020.)

Polvijärven kuntakonsernin velan pieni määrä näkyy myös vähäisenä suhteellisen velkaantuneisuutena. Vuonna 2021 Polvijärven suhteellinen velkaantuneisuus oli 23 prosenttia, mikä oli Manner-Suomen viidenneksi matalin velka-aste. Vuonna 2016 Polvijärven suhteellinen velkaantuneisuus oli 27 prosenttia, mutta vuodesta 2017 alkaen velka-aste on pysynyt 20–23 prosentissa. Manner-Suomen keskimääräinen suhteellinen velkaantuneisuus kasvoi tarkastelujaksolla 77,5 prosentista 83 prosenttiin. (Kuvio 27.)

⁵³ <https://www.kuntaliitto.fi/talous-ja-elinvoima/kuntatalouden-tilastot>

Kuvio 27. Polvijärven suhteellinen velkaantuneisuus vuosina 2016–2021. Lähde: Kuntaliitto, Kuntatalouden tilastot⁵⁴.

⁵⁴ <https://www.kuntaliitto.fi/talous-ja-elinvoima/kuntatalouden-tilastot>

6 STRATEGISET VALINNAT JA UUDISTUMINEN

Polvijärvi päivittää vuonna 2019 laadittua kuntastrategiaansa syksyn 2022 aikana. Strategia-prosessiin on viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden ohella otettu mukaan laajasti myös kuntalaiset⁵⁵. Vuonna 2019 laaditun kuntastrategian läpileikkaavana teemana on yhdessä tekeminen. Strategian painopisteinä ovat ideointi ja toimeenpano, kehittäminen, viestintä ja vastuullisuus.

Polvijärven kuntastrategiassa⁵⁶ yhdessä tekemiseen ja kuntakehittämiseen kutsutaan sekä vakinaiset asukkaat että kausiasukkaat. Läpi strategian korostetaan kuntalaisten (mukaan luettuna kausiasukkaat) osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia. Kuntastrategiassa kannustetaan kaikkia esittämään kunnan kehittämiseksi ideoita, jotka luvataan kerätä ja kirjata ylös sekä viedä eteenpäin toteutettavaksi. Uusia ideoita halutaan kehittää eteenpäin.

Kunnan palveluista ja toimintatavoista kerätään palautetta ja palautteiden perusteella niitä kehitetään tehokkaammiksi. Strategia rohkaisee katsomaan asioita uudesta näkökulmasta ja kokeilemaan virheitä pelkäämättä. Onnistumisista halutaan viestiä eteenpäin ja luoda positiivista mielikuvaa kunnasta. Viestintään liittyy myös kunnan visuaalisen ilmeen uudistaminen. Vastuullisuus tarkoittaa kaikkien kuntalaisten vastuuta itsestään, toisistaan ja ympäristöstään.

Polvijärven vahvuuksina pidetään maaseutumaista elinympäristöä ja elinvoimaista maaseutua. Polvijärvellä on luomutiloja eniten Pohjois-Karjalassa. Polvijärven vahvuuksiin kuuluvat myös luonto, vesistöt (Höytiäinen, Viinijärvet) ja sijainti. Polvijärveltä on suhteellisen lyhyt matka maakunnan keskukseen (40 km) ja Outokummun työpaikat sijaitsevat lähellä Polvijärveä. Lisäksi Polvijärven kunnan taloustilannetta pidetään suhteellisen hyvänä ja veroprosentti on maakunnan alhaisimpia. (Kunnan verkkosivut, laaja hyvinvointikertomus 2021)

Polvijärven kunnan haasteena on väestön väheneminen. Kunta yrittää houkutella uusia asukkaita markkinoimalla kunnan hulgakoita tontteja, kyläelämää, vesistöjä ja luontoa, sekä hyviä lasten ja nuorten palveluja. Mitä odotat? -sivustolla⁵⁷ on muuttotarinoita ja tietoa kunnan palveluista. Kunta markkinoi itseään myös Joensuussa ilmestyvässä kaupunkilehdessä.

Kunnan toisena haasteena on työttömyys. Polvijärven kannalta merkittävä työllistäjä Kylynlahden kaivos lopetti toimintansa 2020. Polvijärven työllisyyspalveluja on vahvistettu YTYÄ!-hankkeen avulla sekä osallistumalla vuoden 2021 alussa alkaneeseen työllisyyden kuntako-keiluun, jota koordinoi Joensuun kaupunki. Kunnan työllisyysyksikössä työskentelee yhteensä kuusi työntekijää (laaja hyvinvointikertomus 2021, kunnan verkkosivut). Polvijärven kunta tukee eri tavoin yhdistystyöllistämistä ja päätti maksaa vuoden 2023 alusta lähtien ylimääräisen työllistämispalkkion (KH 5.9.2022)⁵⁸. Polvijärven kunta toteutti hankkeen, jossa kehitettiin mallia lukion työelämäyhteyksien parantamiseksi (RR-tietopalvelu)⁵⁹.

⁵⁵ <https://www.polvijarvi.fi/>

⁵⁶ Lähteet: Polvijärven kuntastrategia 2022, Polvijärven laaja hyvinvointikertomus 2021, Polvijärven hyvinvointisuunnitelma 2022–2025,

⁵⁷ <https://www.polvijarvi.fi/web/mitaodotat/etusivu>

⁵⁸ Lähteet: Polvijärven kunnanhallituksen pöytäkirjat 2022.

⁵⁹ Rakennerahastotietopalvelu. <https://www.eura2014.fi/rrtiepa/>

Polvijärvellä hyvinvointia tukevia palveluja edustavat liikunta- ja ulkoilupaikat. Kunnan lähiliikuntapaikkaa on kehitetty ja uudistettu viime vuosien aikana. Vapaa-aikatalo Vapari on peruskorjattu vuoden 2018 aikana. Vapari on monikäyttöinen rakennus, jossa on liikunta- ja kuntosalit, kahvio, nuorisotilat ja esikoulutilat. Tilat ovat myös kolmannen sektorin toimijoiden käytettävissä. Kunnan liikuntapalvelut ja -tilat ovat kaikille käyttäjille maksuttomia. Kunnan vapaa-aikapalvelut kokeili 2021 välinevuokraamotoimintaa, josta on saatu hyviä kokemuksia. (Laaja hyvinvointikertomus 2021)

Palvelujen tuottamisessa kunta tekee tiivistä yhteistyötä julkisten (Siun sote, seurakunta) sekä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Kuntalaisten hyvinvointia on edistetty myös erilaisissa hankkeissa esimerkkeinä Vetävä Polvijärvi -hanke, jossa rakennettiin ja parannettiin Polvijärven ulkoilureittejä ja luontomatkailukohteita maaseuturahaston tuella. Lisäksi kunta on rakentamassa erityisesti lapsia ja nuoria palvelevaa pumptrack-rataa Polvijärvellä (Hyrrä-tietopalvelu⁶⁰). Voimaa vanhuuteen -hankkeessa puolestaan kannustettiin ikäihmisiä liikuntaan. YTYÄ! -hankkeella edistettiin työllisyyttä, ja Turvaa maaseudulle -hanke pureutui maaseutukylien turvallisuuden edistämiseen. Koronapandemian suljettua lähiliikuntapaikat vapaa-aikapalvelut tarjosivat virtuaalista etäjumppaa some-kanavilla (laaja hyvinvointikertomus 2021).

Suurin osa kunnan 75 vuotta täyttäneistä asukkaista asuu kotonaan. Tehostetun palveluasumisen tarjontaa on kuitenkin vahvistettu rakennuttamalla uusi yksikkö kirkonkylälle. Hyvinvointialue tulee vuokraamaan tehostetun palveluasumisen tarvitsemat tilat. Hoivayksikkö sisältää vanhusten asuntoja, keskuskeittiön sekä ruokailutilat koululaisille ja kunnan henkilöstölle. Hyvinvointiohjelman yksi tärkeistä tavoitteista on ikäihmisten toimintakyvyn ylläpito. Vapaa-aikapalvelut ja Voimaa vanhuuteen -hanke ovat parantaneet ikäihmisten aktiivista arkea. Lisäksi kunta välittää asiointiapua ja ohjaa ikäihmisiä oikeisiin palveluihin. (Laaja hyvinvointikertomus 2021, kunnan verkkosivut)

Voimaa vanhuuteen verkoston aloitteesta ja ikäihmisten liikuntaraadin kannattamana Polvijärven kunnanhallitus päätti hankkia riksapyörän, jolla voidaan parantaa ikäihmisten ja liikuntarajoitteisten ulkoilumahdollisuuksia. Pyörän hankintaan saatiin paikallisten yritysten tukilahjoituksia. Kunta järjestää sähköavusteisen pyörän latausmahdollisuuden, säilytyspaikan ja huollon. (KH 31.10.2022)

Hyvinvointityötä Polvijärvellä kehittää ja johtaa kunnan johtoryhmä. Hyvinvointityötä tekee kunnanhallituksen hyvinvointijaos (laaja hyvinvointikertomus 2021). Hyvinvoinnin kehittämisen painopisteitä ovat 1) elinvoimasta pohja 2) liikunnasta ja luonnosta kestävyyttä 3) yhteisestä tekemisestä ja kulttuurista osallisuutta 4) toimiva arki. Elinvoimasta hyvinvoinnin pohja -painopiste tarkoittaa yritystoiminnan ja työllisyyden tukemista, seniorimyönteisyyttä sekä kuntalaisten tukemista hyvinvointia edistävistä arjen valinnoissa. Liikunnasta ja luonnosta kestävyyttä -painopisteen tavoitteena on parantaa kaikenikäisten kuntalaisten mahdollisuuksia liikkua sekä kehitetään nuorille toimintaa, jossa yhdistyvät mielen hyvinvoinnin ja liikunnan tukeminen. Yhteistä tekemistä ja kulttuurista osallisuutta -painopisteen tavoitteena on, että harrastus- ja tapahtumatuoiantoa suunnitellaan yhdessä kuntalaisten kanssa. Tarjonta pohjautuu vahvasti osallistamiselle ja osallistumiselle. Toimiva arki

⁶⁰ Ruokaviraston tietopalvelu. https://tietopalvelu.ruokavirasto.fi/QvAJAXZfc/.opendoc.htm?document=Published/raportointi.qvw&Sheet=SH_HR_FI&anonymous=true

edellyttää laadukkaita ja käyttäjäystävällisiä peruspalveluja ja hyvän arjen odotetaan houkuttelevan uusia asukkaita. (Hyvinvointisuunnitelma 2022–2025)

Polvijärvellä toimii yksi yhtenäinen peruskoulu eli Polvijärven koulu, jolla on koulutusyksikkö myös Sotkuman kylässä (1.–6.-vuosiluokat). Lisäksi Sotkumassa on päiväkotia. Perusasteen kouluilla on siten yhteishallinnointi (vrt. Skotlannin malli). Polvijärvellä on myös oma lukio. (Kunnan verkkosivut).

Väestön väheneminen Polvijärvellä näkyy muun muassa siinä, että kunnalla ja sen omistamalla kiinteistöyhtiöllä on runsaasti vapaita asuntoja. Osa asunnoista on ollut useita vuosia vailla käyttöä ja heikossa kunnossa, joten kunta on päättänyt purkaa asuntoja ja hakea ARAlta purkuavustusta. Vuokra-asuntojen kysynnän ei oleteta lisääntyvän tulevaisuudessa ja kunnalle jää purkamisen jälkeenkin runsaasti vapaana olevia vuokra-asuntoja. (KH 23.5.2022.) Kunta on päättänyt ostaa toimitiloja ja keskittää niihin toimintojaan vuokratiloista (KH 31.1.2022). Kunnan työllisyyspalvelut on päätetty keskittää yhteen paikkaan työpajaa lukuun ottamatta, jotta asiakkaita on helppo palvella yhden luukun periaatteella. Toimitilamuutoksella varaudutaan myös TE-palvelujen uudistukseen vuonna 2024. (KH 31.1.2022). Palkanlaskenta on ulkoistettu 2021 Meidän IT ja talous Oy:lle (Meita), mutta kirjanpito on säilytetty kunnan omana toimintana (KH 31.1.2022).

Tuulivoimayhtiön pyynnöstä Polvijärven kunta päätti käynnistää kaavoituksen, joka mahdollistaa viiden tuulivoimalan rakentamisen. Kaavoitettava alue sijaitsee kunnan keskustaajamasta 20 kilometriä luoteeseen. Tuulivoimayhtiö maksaa kaavoituksesta koituvat kulut. (KH 9.5.2022) Polvijärven kunta osallistuu vesistöjen kunnostusta tukeviin hankkeisiin, joita ProHöytiäinen on toteuttanut esimerkiksi maaseuturahaston tuella (KH 4.4.2022; KH 10.10.2022, Hyrrä-tietopalvelu).